

40 år
1985 - 2025

Nordens institut
på Åland

ÅRSRAPPORT 2025

Allmän information

Nordens Institut på Åland / NIPÅ

Adress: Storagatan 9, 22 100 Mariehamn, Åland

Telefon: +358 457 350 05 89

Hemsida: www.nipa.ax

E-post: info@nipa.ax

Nordens institut på Åland är en nordisk institution under Nordiska ministerrådet med en självständig verkställande ledning. Institutet är partipolitiskt och religiöst obundet samt är registrerat som "annan offentligrättslig juridisk person" med huvudsaklig bransch: 99 000 - Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.

FO-nummer 3271323-2.

Styrelse

Sverige: Anusha Tyson, ordförande

Danmark: Majken Overgaard, ledamot

Grönland: Jonas Lundgaard Nilsson, ledamot

Norge: Silje Eikemo Sande, ledamot

Åland: Jan-Ole Lönnblad, ledamot

Annika Söderlund (januari-juli), Ida Fuglsang-Damgaard (aug-november), Cecilia Widberg (från november), observatör, seniorrådgivare, Nordiska ministerrådets sekretariat.

Institutionsledning

Tasso Stafilidis, direktör

tasso@nipa.ax

Revision

Ålands landskapsrevisor ansvarar för revisionen och kan anlita underleverantör.

(Nordens institut firade 40 år den 11 september. Här med representanter från de nordiska regeringarna, Nordiska ministerrådets generalsekreterare och institutets direktör. Fotograf: Cecilia von Weymarn)

Nordens institut på Åland – NIPÅ - är en kulturinstitution under Nordiska ministerrådet med uppdrag att stödja, stimulera och utveckla kulturlivet genom att:

- berika Åland med konst och kultur från hela Norden
- förmedla åländsk konst och kultur ut i Norden
- främja Ålands och åländska konst- och kulturutövares deltagande i nordiska kultursamarbeten
- vara rådgivare för konst- och kulturutövare om nordiskt kulturutbyte
- bidra till att barn och unga har en central plats i det nordiska kultursamarbetet

Nordens institut på Åland är en av fem kulturinstitutioner i det nordiska kultursamarbetet, tillsammans med Nordens institut i Grönland, Nordens Hus på Island, Nordens Hus på Färöarna och Nordisk kulturkontakt i Finland. NIPÅ är informationspunkt för Nordisk kulturkontakt och för Nordisk kulturfond.

Ett starkt kulturellt utbyte ger människor förutsättningar att förstå varandra på ett djupare plan, vilket stärker banden mellan Nordens invånare och länderna emellan. Nordens institut på Åland grundades 1985 och bedriver sin verksamhet i nära samarbete med Ålands landskapsregering som delfinansierar institutet.

Innehållsförteckning

Allmän information	2
Innehållsförteckning	4
Direktören har ordet	5
1. Institutionens uppdrag	7
Verksamhetens 10 områden	8
Programverksamhet och aktiviteter	9
Institutets resor och utbyten	9
2. Organisation och personal	10
Styrelsen	10
Info Norden	10
Personal	12
3. Insatsområden	13
4. Integrering av hållbar utveckling	16
Kulturkraft	16
Kulturkraft Åland	17
Kulturkraft Norden	20
Forskning i grundskolan – SMIL	21
Jämställdhet och maskulinitetsnormer på Litteraturdagarna	22
HBTQI/LGBTI – Åland Pride – teater och film	23
Seniorer, dans och unga – samtida dans	24
5. NIPÅ:s engagemang och särskilda satsningar	24
NIPÅ UNG KULTUR	25
IKONER	27
CURRENT OF KINSHIP	29
VINNAREVENEMANG – Nordiska rådets priser	33
BERÄTTA!FESTIVALEN	34
NORDENS DAG	37
6. NIPÅ 40 år – jubileumsprogram	38
Styrelsens uttalande	39
Jubileumsaktiviteter	40
7. Nordisk nytta	41
8. Åländsk nytta	42
9. Kommunikation och media	43
10. Styrning och kontroll	43
11. Risker	44
12. Framtidsutsikter	45
13. Ekonomisk redogörelse	46
14. Ledningens godkännande	48

Direktören har ordet

(Fotograf: Therese Andersson)

Det nordiska samarbetet har kanske större betydelse än vad många anar. Satsningarna i de mindre länderna och de nordiska kulturinstitutionernas insatser genererar en nordisk samhörighet och stolthet. Inte minst är detta avgörande i den annars så dystra geopolitiska samtids som får många att tappa hoppet om mänskligheten. Detta tillsammans med upprätthållandet eller värnandet av demokratin har kommit att bli centralt i det nordiska samarbetet.

Förmågan att stå upp för de nordiska värderingarna, om demokrati och mänskliga rättigheter, är tyvärr inget vi kan ta för givet längre. Därför är resiliensen högst upp på den nordiska politiska dagordningen och här omnämns den fria konsten och kulturen som en förutsättning för ett fritt och demokratiskt Norden. Det är här de nordiska kulturinstitutionerna har en viktig roll att spela. Det handlar både om att främja det nordiska kulturutbytet, att vara dialog- och samarbetspartner till kulturlivet, men också att stå upp för det fria ordet, den fria konsten och för mänskliga rättigheter.

Det är viktiga värden som är under attack och Nordiska ministerrådet har gett oss institutionsledare en omfattande verktygslåda utifrån de politiska inriktningsprogram, med mål och strategier, som de nordiska regeringarna ställt sig bakom. Genom dessa mål och strategier så kan våra nordiska kulturinstitutioner agera för konsten och kulturen, för demokratin och de mänskliga rättigheterna. Institutionerna kan med sin integritet och självständighet fungera som megafoner, för att nå ut till de nordiska invånarna om demokrati, fri konst och mänskliga rättigheter.

Norden institut på Åland gör detta och anstränger sig för att förverkliga beslutade mål och strategier. Även om NIPÅ är den minsta av de nordiska institutionerna så är det avgörande för verksamheten att kunna bidra till de gemensamma målen. Vikten och relevansen av att institutet erbjuder invånarna ett bredare konstnärligt utbud för nya och spännande upplevelser, som reflekterar samtiden, historien och framtiden, är avgörande. För konstutövarna handlar det om att kunna skapa konst i frihet, att få utveckla sitt konstnärskap och att möta ny publik.

Det är ingen tillfällighet att institutets prioriterade målgrupp är barn och unga. Det är en självklar prioritering i allt arbete. Särskilt på Åland handlar satsningar på barn och unga om de stora framtidsfrågorna: att kunna bo kvar i Nordens minst befolkade självstyrande område, att kunna få ett arbete och kunna livnära sig som konstnär.

Relevansen blir ännu högre när de unga själva lyfter frågan och påståendet: *”Varför ska vi unga kulturarbetare bli landsförvisade från Åland? Vi måste också kunna få en anställning som kulturarbetare på Åland, det är här vi har vuxit upp och gått i skolan. En del av oss har också genomfört högre konstnärliga utbildningar i ett annat land.”*

Det är ingen hemlighet att jag lyssnat särskilt med det örat, för att det på riktigt handlar om överlevnad i ett samhälle som till skillnad från alla övriga sju nordiska länder saknar viss nödvändig kulturell infrastruktur. Vid sidan av bibliotek, muséer, arkiv, kulturarv och musikskola, så finns ingen kulturinstitution som samlar de åländska konstnärerna. Det finns ingen sådan kulturmotor som erbjuder anställningar och producerar professionell kontinuerlig åländsk scenkonst och musik.

Konsekvensen är att de få professionella konstutövare som försöker vara yrkesverksamma på Åland möter stora hinder och tvingas försörja sig genom annan sysselsättning, än att vara yrkesverksamma konstnärer. Amatörkulturen däremot som engagerar många är mycket framgångsrika och betyder oerhört mycket för det åländska samhället. Det finns egentligen inget motsatsförhållande mellan amatörer och professionella, men på Åland ges inga möjligheter för professionell verksamhet, eftersom den grundläggande infrastrukturen saknas.

För att koppla tillbaka till resiliensen, demokratin och den fria konsten så finns det faktiskt en möjlighet att vända på den situation som Åland befinner sig i, utan en scenkonstinstitution, utan en symfoniorkester och utan ett kulturhus som omfamnar såväl professionella kulturutövare som amatörkulturen. Det är nu Åland behöver satsa och genom det nordiska samarbetet är jag övertygad om att även Åland kan skapa liknande infrastruktur som finns både i Grönland och på Färöarna. Där har det nordiska insatserna varit framgångsrika.

Nordens institut på Åland kan vara en sådan motor och med 40 år på Åland så finns erfarenhet, kunskap och stabilitet. Här kan det nordiska samarbetet generera såväl nordisk nytta som åländsk nytta, genom att förena de åländska behoven med de nordiska möjligheterna. Att Åland idag som enda nordiskt land saknar viss kulturell infrastruktur påverkar inte enbart ålänningarna och de få yrkesverksamma konstutövarna på Åland, det påverkar även det nordiska kulturutbytet.

Det finns en anledning till att så få åländska konstutövare kan turnera i Norden och utbudet av färdiga produktioner och program är minimalt. Likaså får nordiska konstutövare som gästspelar på Åland inte tillräckligt mycket utbyte tillbaka av yrkesverksamma inom samma konstområde.

Åland och Norden behöver en kultursatsning på Åland, för kulturen men också för demokratin och resiliensen. Nordens institut på Åland har redan kavlat upp ärmarna.

Tasso Stafilidis, direktör för Nordens institut på Åland

1. Institutets verksamhet

Institutets verksamhet bygger på de uppdrag som beskrivs i det beviljningsbrev som fastställs av GS, Nordiska ministerrådets generalsekreterare varje år. Här beskrivs uppdraget den verksamhet som bedrivs av NIPÅ.

Nordens institut på Åland ska främja förståelsen för och kunskap om hur konst och kultur påverkar och påverkas av klimatförändringar. I detta ligger bland annat att visa hur konst och kultur kan bidra till mer hållbara livsstilar, genom att initiera och förmedla goda exempel och inspirera till grön kulturproduktion, distribution och konsumtion.

Utbyten mellan konst- och kulturaktörer från olika nordiska länder bidrar till konstnärlig fördjupning och förnyelse, till nätverk och kompetenshöjning och därmed till en konkurrenskraftig kultursektor. Nordens institut på Åland ska facilitera, stödja och vara arena för sådana utbyten.

Nordens institut på Ålands verksamhet ska spegla en mångfald av konst- och kulturuttryck och vara relevant, meningsfull och tillgänglig för både kulturaktörer och allmänheten. Yttrandefrihet, konstnärlig frihet, jämlikhet och jämställdhet ska vara centrala principer i institutionens verksamhet och främja tillit och känsla av samhörighet i Norden.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp för Nordens institut på Ålands verksamhet. Särskild vikt ska läggas vid att stärka barn och ungas egna röster, initiativ och skaparkraft i det nordiska samarbetet. Med respekt för barn och ungas egna villkor ska Nordens institut på Åland stimulera deras nyfikenhet på och kunskap om andra nordiska länders kultur, språk och samhällen.

Nordens Institut på Åland ska bidra till att nordiskt samarbete uppfattas som angeläget och relevant för det åländska kulturlivet och civilsamhället. En god förankring i det åländska samhället skapar ökat intresse och engagemang för det nordiska samarbetet.

Som ett led i att få fler åländska konst- och kulturaktörer att komma ut i de övriga nordiska länderna kommer Nordens institut på Åland att under 2025 ha särskilt fokus på att skapa en struktur för att samla de åländska konst- och kulturutövarna så att det är möjligt att få en överblick över det konst- och kulturutbud som kan presenteras i de övriga nordiska länderna, utöver de särskilda satsningarna som görs med enskilda aktörer.

Verksamheten 2025 kan delas upp i följande 10 områden:

1. Kulturkraft Åland och Kulturkraft Norden – Åländska och nordiska kulturupplevelser och skapande arbete i skolorna, som riktar sig till barn och unga på Åland.
2. Samverkan och samarbeten med olika kulturaktörer kring deras programaktiviteter och verksamhet och/eller kring NIPÅ:s programaktiviteter och verksamhet. Detta ger även NIPÅ synlighet eftersom institutet medverkar i aktiviteter.
3. Insatser för de yrkesverksamma konst- och kulturutövarna på Åland och i Norden genom att erbjuda möjligheten att utan kostnad:
 - a. låna Galleri NORDEN för att ställa ut konst
 - b. låna skrivbordsplats
 - c. låna mötesrum
4. Nätverksmöten med och för kulturlivets utövare.
5. Rådgivning för kulturutövare om deras projekt, om utvecklingsmöjligheter och om att skriva ansökningar till de nordiska och arktiska program som finansieras med nordiska medel samt Nordisk Kulturfond och andra bilaterala fonder.
6. Ung Kultur – NIPÅ UNG KULTUR har bildats och bedriver aktivt arbete inom flera områden:
 - a. Referensgrupp
 - b. Konstaktiviteter för unga 13-30 år
 - c. Studieresor
 - d. Aktiviteter för Unga i samband med evenemang
7. Produktionsstöd till unga kulturutövare i olika former beroende på konstinriktning:
 - a. Marknadsföring
 - b. Konstnärlig rådgivning
 - c. Lokaler
 - d. Ekonomiskt bidrag
8. Nordiskt kulturutbyte till Åland från Norden och från Åland till övriga Norden:
 - a. Åländska paketet – åländskt programutbud som NIPÅ för ut till Norden
 - b. Nordiska gästspel på Åland
9. Särskilda satsningar inom konst, kultur, miljö, jämställdhet och jämlikhet.
10. Strategiskt arbete för framtida insatser, satsningar och verksamhet.

Program och aktiviteter 2025 – i samverkan och i egen verksamhet

- Galleri NORDEN: Konstutställningar på NIPÅ, sju utställningar med 9 konstnärer
- Information Nordiska Kulturfonden och Nordisk kulturkontakt, NKK
- Nordens dag – stort program med popstjärna från Sverige och panelsamtal om Norden
- Kulturnatten – Sångprogram på Emmausfestivalen, konstworkshop på NIPÅ
- Mariehamns Litteraturdagar – program för gymnasiet och årskurs 9
- IDAHOT – uppmärksamhet och offentliga uttalanden
- Åland Pride – medverkan och programstöd
- Kärlekens Pris – 1 offentlig föreställning och 2 skolföreställningar
- Dokumentärfilm Jag vill bara komma hem – Filmvisning
- Berätta! Festivalen – Ålands första berättarfestival
- ACROSS-projektet - Remote North med SMI/ÅMI/Riksteatern/NIPÅ
- Konstrundan i Finland/Åland på NIPÅ
- Kulturforum på Sveaborg – Det Finska och Åländska ordförandeskapet i ministerrådet
- DACE – konstnärlig utvecklig genom konstnärlig och vetenskaplig forskning
- Nordiska rådets session i Stockholm
- Produktion av evenemang med presentation av Nordiska rådets prisvinnare
- Barnlitteratursymposium i Reykjavik – Nordens hus med Åländsk författare
- Bokmässan i Helsingfors – med NKK – samtal med åländska författare
- Jubileumsutställning i S:t Görans kyrka – IKONER
- Jubileumsprogram den 11 september – NIPÅ 40 år
- Sydkusten – samarbete om nordiskt kulturnätverk Åland, Sydkusten och Boråsregionen
- The Day's project – Dansworkshop för seniorer och ungdomar, föreställningar
- Emelia – stort konstprojekt med Danelle Bergstrom
- SIMKA – planering för kommande projekt
- Jonas Wilén – planering för kommande projekt
- Hundliv – produktionsstöd till Lukas Lantz
- Åländskt kulturpaket till Norden

Utbyten och resor

På institutet har tjänsteresor och programresor huvudsakligen genomförts av direktören och Info Norden-medarbetaren men också av en projektledare.

Resor har genomförts till:

- Grönland – programresa, studieresa och besök på NAPA och kulturfestivalen Suialaa
- Färöarna – Studieresa med styrelse och personal - avbröts i Köpenhamn pga vädret
- Island – Barnlitteratursymposium på Nordens Hus
- Finland – Besök på bl.a. NKK, Nordiskt Kulturforum, samarbetsresor, program
- Sverige – Kulturbesök, styrelsemöte, Across, studiebesök, samarbetsresor, program
- Danmark – NMRS, samarbetsresor, program
- Litauen – Administrativ konferens inom NMR i Vilnius

2. Organisation och personal

(Styrelsen framför institutets skyltfönster med minnesgåvan från 40-årsjubileet den 11 september. Fotograf: Cecilia von Weymarn)
Från vänster: Jan Ole Lönnblad, Anusha Tyler, Majken Overgaard, Jonas Lundsgaard Nilsson och Silje Eikemo Sande

Styrelsen

Styrelsen har under året varit engagerad i institutets verksamhet och utveckling. Styrelsen har visserligen inget mandat att fatta beslut i verksamhetsfrågor för institutet men har haft en betydande roll, genom sin rådgivande funktion och som direktörens bollplank.

Styrelsens samlade kompetens har tillfört kunskap och omvärldsbevakning till institutet samt en möjlighet till bredare analys ur ett samnordiskt perspektiv. Ordförande har haft en särskild roll för dialog med direktören och den åländska ledamot i styrelsen har bistått när styrelsen har behövts i det löpande administrativa arbetet.

Styrelsen höll både fysiska och digitala möten. Ett fysiskt möte i Stockholm i början på året och ett i samband med institutets 40-årsjubileum i september.

Styrelsen fick information om att beslut hade fattats om att mandatperioden skulle förlängas med ett år, under tiden då institutionshandboken ska genomgå en översyn.

Styrelsen har också deltagit i studieresor, en till Färöarna som påbörjades men fick ställas in under själva färden med anledning av svåra väderförhållanden och en till Grönland, som blev av i oktober.

Info Norden

Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden har till uppgift att underlätta den inomnordiska mobiliteten och bidrar till mål 2 i MR-SAMs samarbetsprogram: Stärkt integration och mobilitet mellan de nordiska länderna. Info Norden ger information, på fem nordiska språk och engelska, relaterad till att flytta, arbeta, studera och starta och driva företag mellan de nordiska länderna. Info Norden bidrar dessutom till Nordiska ministerrådets gränshinderarbete

bland annat genom stöd till Nordiska ministerrådets programsekretariat och Gränshinderrådet samt genom kartläggning, inrapportering av potentiella gränshinder.

Nordens institut på Åland, NIPÅ, är administrativt förvaltningsorgan och formell arbetsgivare till en medarbetare med ansvar för Info Norden på Åland. Programsekretariatet på NMRS är ansvarig för planering och finansiering av Info Norden Ålands aktiviteter och uppföljning av resultaten samt har ett fackmannamässigt ledningsansvar för hela Info Norden.

Under hösten 2024 fattades beslut om att informationstjänsten och NIPÅ fick ansvaret för en 50%-tjänst. Nordens institut lyckades rekrytera Elise Åkerblom som erbjöds en heltidstjänst uppdelad på 50% Info Norden och 50% kommunikatör för institutet.

Info Norden-uppdraget har tillfört flera värden till institutet, utöver personalökningen. Gemensamma aktiviteter har genomförts och Nordens institut har ytterligare kunnat förtydliga sin roll som Nordiska ministerrådets institut på Åland.

Redan efter första halvåret konstaterades att personalbehovet är minst lika stort i de mindre samarbetsländerna och diskussioner fördes om att utöka tjänsterna till heltidstjänster. I slutet på året blev detta ett faktum och beslut fattades att Elise Åkerblom skulle gå upp till 100% för Info Norden från den 1 januari 2026.

Info Norden redovisas i separat rapportering.

(Styrelsen tillsammans med personalen. Från vänster: Sara Blomqvist, Anusha Tyler, Elise Åkerblom, Majken Overgaard, Anders Berndtsson, Jan Ole Lönnblad, Tasso Stafiliadis, Jonas Lundsgaard Nilsson, Silje Eikemo Sande och Therese Hjärmarstrand. Fotograf: Cecilia von Weymarn.)

Personal

Institutets bastjänster med två projektledare och en direktör utökades tack vare Info Norden-tjänsten, som möjliggjorde en ytterligare anställd, med delad tjänst 50% Info Norden och 50% kommunikatör NIPÅ. Efter att ha köpt in kommunikationstjänsten de senaste åren, skapades kommunikationsarbetet av institutet.

Under andra halvan av året erhöll NIPÅ anställningsstöd och kunde anställa en festivalkoordinator på 75% för den åländska berättarfestivalen. Institutet har också under cirka två månader erbjudit praktik åt en högskolepraktikant genom AMS på Åland. Ytterligare en praktikant via AMS testade kulturadministratörsarbetet på NIPÅ.

De fyra ordinarie tjänsterna har anställningar i enlighet med de nordiska villkoren. Projektanställningen genomfördes på lokalt avtal. Personal: Anders Berndtsson, projektledare, Therese Hjälmarstrand, projektledare, Elise Åkerblom, Info Norden/kommunikatör, Sara Blomqvist, festivalkoordinator, Maria Palme, praktikant, Linnea Korpi, praktikant.

Avstämningsmöten har hållits varje vecka och personalmöten månadsvis. Vid direktörens tjänsteresor har även digitala möten hållits. Enskilda möten har hållits vid behov. Medarbetarsamtal har genomförts av direktören med alla medarbetare.

En personalresa genomfördes till Kökar och Källskär under slutet på maj. Tanken var att planeringsarbete också skulle genomföras men båtresorna och begräsningen av hur länge personalgruppen kunde vara borta från Mariehamn, då andra program och åtaganden var inbokade, flyttades planeringsdagarna fram. Ett gediget program med studiebesök genomfördes och flera viktiga kontaktpersoner besöktes, både i kommunen och kulturlivet.

Könsfördelningen var tre kvinnor och två män. Båda praktikanterna var kvinnor. Medelålder var 45 år. Fyra medarbetare är sedan tidigare bosatta på Åland och en, direktören, är från Sverige, som bosatt sig på Åland för tjänsten på NIPÅ.

På Nordens institut finns ingen HR-resurs utöver direktören. Direktören ansvarar därför för HR-frågorna. Förutom det löpande ansvaret för arbetsmiljöfrågor och medarbetarsamtal genomför direktören rekryteringarna till institutet. Utöver rekryteringen och tillsättningen av Info Norden-medarbetaren och tillika kommunikatören påbörjades i slutet på hösten rekrytering av en ny kommunikatör.

3. Insatsområden

Nordens institut på Åland, ska främja det nordiska samarbetet, med verksamhet inom kulturområdet som syftar till en hög nordisk profil. För att Norden ska vara en integrerad region är det avgörande att det finns plattformar som långsiktigt och kontinuerligt utgör och skapar kontaktytor mellan människor och länder.

Nordens institut på Åland är, med sin synlighet och närvaro i offentligheten och sina direkta relationer till civilsamhället, en sådan plattform och spelar därmed en strategisk roll i arbetet med att uppnå målen i det kulturpolitiska samarbetsprogrammet 2025–2030 som är kopplad till Nordiska ministerrådets vision.

Här redogörs för institutets insatsområden punktvis som sedan beskrivs mer ingående längre fram i rapporten.

1. Ett grönt Norden. Konst- och kulturaktörer i Norden har goda förutsättningar för klimatvänlig produktion, förmedling och distribution av konst och kultur

Förväntade resultat på insatsområdet:

1. NIPÅ har genom sin verksamhet arbetat för ökad kunskap och kompetens om hur konst och kultur påverkar och påverkas av klimatförändringarna.
2. NIPÅ har förmedlat goda exempel på och inspirerat till grön kulturproduktion, -distribution och -konsumtion.
3. NIPÅ har vidareutvecklat sin gröna/hållbara verksamhet både vad gäller institutionen i sig samt alla dess verksamhetsområden.
4. NIPÅ har aktivt bidragit till förverkligandet av hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

NIPÅ:S RESULTAT:

Nordens institut på Åland har uppfyllt de förväntade resultaten.

- NIPÅ påbörjade en stor satsning på konstnärlig forskning och vetenskaplig forskning för konstnärlig utveckling med fokus på miljö, hållbarhet och Östersjön.
- NIPÅ bidrog till att nordiska, åländska och europeiska konstnärer kom till Åland.
- NIPÅ möjliggjorde att DACE genomförde projektet Current of Kinship på Åland – genom utställning, miljövandring, workshop, seminarium panelsamtal
- Agenda 2023 – NIPÅ:s medlemskap i Bärkraft Åland

2. Ett konkurrenskraftigt Norden. Norden är en synlig, konkurrenskraftig och kreativ region

Förväntade resultat på insatsområdet:

Nordens institut på Åland har uppfyllt de förväntade resultaten.

1. NIPÅ har genom sin verksamhet kommunicerat om och ökat kunskapen om och intresset för nordiskt kultursamarbete hos en bredare grupp människor och organisationer så att även NIPÅ:s verksamhet blivit bättre känt.
2. NIPÅ har arbetat med att informationen om stödprogrammen (som NKK administrerar) nått brett ut på Åland, genom såväl riktade insatser som bred kommunikation samt genom sina nyhetskanaler informerat om NAPA:s stödprogram.
3. NIPÅ har bidragit till ett ökat intresse för samt fler och kvalitativa ansökningar till stödprogrammen från åländska kulturaktörer.

NIPÅ:S RESULTAT:

Nordens institut på Åland har uppfyllt de förväntade resultaten.

- NIPÅ har lyckats nå ut med all programverksamhet och alla projekt till media som resulterat i artiklar och medial uppmärksamhet.
- NIPÅ har spridit information om de nordiska och arktiska stödprogrammen.
- NIPÅ har genomfört rådgivning för enskilda konstutövare för ansökningar till de nordiska och arktiska stödprogrammen samt Nordisk kulturfond.
- NIPÅ har aktivt arbetat för att ta fram förslag om långsiktiga och hållbara möjligheter för kulturell infrastruktur på Åland som skulle stärka den nordiska konkurrenskraften och synligheten ytterligare.
- NIPÅ har bidragit till att stärka det åländska professionella kulturlivet.
- NIPÅ har etablerat Galleri NORDEN och nu står nordiska och åländska konstnärer i kö för att få ställa ut i NIPÅ:s eget galleri.

3. Ett socialt hållbart Norden. Den kulturella och språkliga mångfalden i Norden har stärkts och bidrar till ökad sammanhållning, tillit och integration i Norden

Förväntade resultat på insatsområdet:

1. NIPÅ har genom sin verksamhet förmedlat värden som demokrati, yttrandefrihet och civilsamhällets betydelse samt utvecklat och stärkt samarbetet med civilsamhället.
2. NIPÅ har genom sin verksamhet nått nya målgrupper, både åländska och nyanlända.
3. NIPÅ har en verksamhet som är tillgänglig, inkluderande och involverande för alla, både kulturaktörer och allmänhet.
4. NIPÅ har genom sin programverksamhet stärkt barn och ungas egen identitet, deras delaktighet och medverkan samt bidragit till förståelsen av nordiska kulturella och språkliga olikheter.

NIPÅ:S RESULTAT:

Nordens institut på Åland har uppfyllt de förväntade resultaten.

- NIPÅ har arbetat hårt för att förverkliga barnkonventionen och ge makt åt barn och unga att välja utbudet för det kulturprogram som erbjuds skolorna på Åland.
- NIPÅ:s direktör erhöll årets Rädda Barnen-pris för sitt engagemang och institutets arbete med barns och ungas rättigheter.
- NIPÅ UNG KULTUR (NUK) har bildats ur den referensgrupp som skapades med unga. NUK är unga konstutövare under 30 år som engagerat sig i sitt konstnärskap och möjligheten att kunna återvända till Åland efter sina högre utbildningar och kunna få en anställning på Åland.
- NIPÅ har arrangerat programpunkter även med andra nordiska språk än svenska.
- NIPÅ har aktivt bidragit till att stärka barns och ungas egen identitet och delaktighet.
- NIPÅ har genom programverksamhet aktivt bidragit till att lyfta frågor om demokrati, jämställdhet, jämlikhet och HBTQI-frågor.
- NIPÅ har aktivt riktat program till seniorer och unga.

4. Integrering av hållbar utveckling, jämställdhet och ett barnrätts- och ungdomsperspektiv

I detta avsnitt redogörs för institutets arbete med hållbarhetsintegrering, social hållbarhet, barnrättsperspektiv samt jämlikhets- och jämställdhetsfrågor.

De satsningar som beskrivs här är:

- **Kulturkraft** – den åländska motsvarigheten för kultur för barn och unga i skolan
- **Kulturkraft Åland**– arbetstillfällena för åländska kulturarbetare
- **Kulturkraft Norden** – de nordiska gästspelen för åländska barn och unga
- **SMIL** – medverkan i forskning mer åländska barngrupper
- **Mariehamns litteraturdagar** – satsning på jämställdhets- och maskulinitetsområdet
- **Åland Pride** – satsning på hbtqi/lgbti-arbetet
- **The Day's project** – satsning på seniorer, danskonst och möten med unga

KULTURKRAFT

Kulturkraft vilar på en värdegrund som genomsyras av att alla barn och unga på Åland ska erbjudas konstnärliga upplevelser på sina villkor och utifrån sina förutsättningar. Kulturkraft ska erbjuda ett rikt, tillgängligt och kostnadsfritt utbud av konstnärliga upplevelser i skolan utifrån följande:

Jämlikhet

Alla barn har lika värde. Kulturkraft verkar för ett inkluderande kulturliv där ingen exkluderas på grund av bakgrund, förutsättningar eller livssituation.

Kreativitet och psykisk hälsa

Genom konst och skapande ges barnen verktyg att uttrycka sig, bygga självkänsla och bearbeta känslor. Kulturkraft bidrar till att stärka barns psykiska välbefinnande och trygghet.

Miljömedvetenhet och hållbarhet

Kreativitet och miljötänk går hand i hand. Kulturkraft uppmuntrar medvetna val och hållbara perspektiv i såväl innehåll som genomförande.

Kulturarv och omvärldskunskap

Projektet ger barnen inblick i det åländska kulturarvet och historien, samt en ökad förståelse för vår natur, miljö och samhälle.

Skapande och deltagande

Genom workshoppar och kulturproduktioner, för och med skolbarn, uppmuntras barnens eget skapande. Konsten kommer till barnen – i deras egen skolmiljö.

Tillgång till konstnärliga upplevelser och eget skapande

Kulturkraft gör det möjligt för alla barn att ta del av professionella kulturproduktioner av hög kvalitet samt eget skapande, vilket bidrar till ett rikt och levande lärande.

För mera information se Kulturkrafts hemsida: www.kulturkraft.ax

KULTURKRAFT ÅLAND - Förändrat upplägg

NIPÅ införde flera förändringar i förfarandet för de kulturproducenter som erbjöd program till skolorna under höstterminen 2025. Inför läsåret 25/26 sökte tolv åländska kulturproducenter till Kulturkraft. Samtliga erbjöds att delta och fick information om de nya förutsättningarna efter att ansökningsperioden avslutats i februari 2025. Därefter fick de möjlighet att meddela om de ville kvarstå eller avstå från medverkan.

3 kulturproducenter valde att avstå, medan åtta tackade ja. NIPÅ bedömde att samtliga åtta produktioner höll tillräckligt hög kvalitet för att medverka i Kulturkraft. Eftersom antalet sökande motsvarade behovet av kulturprogram inför kommande termin behövde den unga referensgruppen inte göra något urval för Kulturkraft. Däremot krävdes ett urval senare för Kulturkraft Norden, där antalet sökande var betydligt större.

Sedan Kulturkraft startade har en modell testats som skiljt sig från modellerna i både Norge och Färöarna. Vår modell ledde en del oönskade effekter och därför behövde en del justeringar genomföras. Den största förändringen innebär att gaget baseras på antalet arbetsdagar samt att det görs skillnad på antalet föreställningar och workshoppar/undervisning per dag. Även denna modell kommer att utvärderas efter att den testats.

Förändringarna som genomförts ska leda till följande:

- att fler utövare får möjlighet att delta med sitt program.
- att ersättningen är lika för de som genomför en föreställning respektive för de som genomför workshop/undervisning.
- att skolorna fortsatt bestämmer vad de vill boka men de kan inte boka hur mycket som helst, det finns ett tak.

- att föreställningar spelar minst 2 dagar à 2–3 föreställningar per dag.
- att workshoppar och undervisning genomförs minst 4 dagar à 3–4 lektioner per dag.

(Att det står minst antal betyder, det minsta antalet dagar och föreställningar/workshoppar som förväntades för det gage som betalas ut.)

De som sökte med en föreställning, erbjöds att medverka under 2 arbetsdagar med 2–3 föreställningar per dag.

De som sökte med en workshop, erbjöds att medverka under 4 arbetsdagar med 2–4 workshoppar per dag.

För deras medverkan erbjöds arvode om totalt 2 225 Euro på faktura.

I nästa steg kontaktade projektledaren Anders Berndtsson de sökande för att stämma av tekniska förutsättningar. Därefter färdigställdes utbudet för Kulturkraft och presenterades för skolorna på Åland via *Kulturkraft.ax*.

Sökande till Kulturkraft Åland

Följande kulturproducenter och produktioner sökte till Kulturkraft för höstterminen 2025:

Alexandra och Pär Löthman	<i>Biokonst och När färger talar</i>
Erica Dunder	<i>Dansa tillsammans</i>
Reguel Stäni Steinbock	<i>En kantele på rymmarstråt</i>
Therese Karlsson, Zaida Ponthin, Patrik Komorowski	<i>Har ni hört henne</i>
Grete Sneltvedt	<i>Jag lever än och SAUL</i>
Ove Andersson	<i>Kollorna</i>
Maria Ekelund	<i>Ordkonst</i>
Scenkonstkollektivet Urgrund	<i>Resonans</i>
Nicklas Lantz	<i>Romeo & Juliet och Ronja Rövardotter</i>
Veronica Sarge Cech	<i>Shared reading</i>
Mikael Nykäsenoja	<i>Folklig dans 1 och Folklig dans 2</i>

Sökande som valde att delta med vilka produktioner

Följande producenter med nedan nämnda produktioner valde efter att ha fått vårt erbjudande med information om det nya upplägget för ersättning och bokning att delta i Kulturkraft HT 2025.

Alexandra och Pär Löthman	<i>När färger talar</i>
Erica Dunder	<i>Dansa tillsammans</i>
Reguel Stäni Steinbock	<i>En kantele på rymmarstråt</i>
Grete Sneltvedt	<i>Jag lever än</i>
Ove Andersson	<i>Kollorna</i>
Maria Ekelund	<i>Ordkonst</i>
Scenkonstkollektivet Urgrund	<i>Resonans</i>
Nicklas Lantz	<i>Romeo & Juliet och Ronja Rövardotter</i>

Genomförda bokningar och fördelning – alla skolor deltog

Totalt mottogs förfrågningar om 151 föreställningar och workshoppar. Det genomfördes 73 föreställningar och workshoppar under höstterminen 2025 för 2 616 elever (varav 10 var dagisbarn och 4 äldreboende).

Som tidigare rapporterat och för referens: Under vårterminen 2025 nådde Kulturkraft Åland ut till 1 634 elever och hade 66 föreställningar/workshoppar.

Vår- och höstterminen 2025 tillsammans ger ett resultat på totalt 139 föreställningar/workshoppar till totalt 4 250 elever. Samtliga grundskolor på Åland fick således besök av Kulturkraft Åland under 2025.

Alla grundskolor bokade Kulturkraft Åland höstterminen 2025

Deltog gjorde skolorna i Geta, Ödkarby, Rangby, Sund, Vårdö, Källbo, Näfsby, Södersunda, Vikingaåsen, Strandnäs, Övernäs, Ytternäs, Lemland, Lumparland, Kökar, Eckerö, Föglö, Kumlinge, Sottunga, Brändö, Kyrkby, Godby, Träningsundervisningen och hemundervisning. Totalt omfattade deltagandet samtliga 24 grundskolor på Åland samt två särskilda undervisningsformer.

Produentskapet

Nordens institut producerar Kulturkraft och står för arrangörskapet på de åländska skolorna. Eftersom beslutet från landskapsregeringen dröjde gick NIPÅ ut med annonseringen för att rekrytera program med texten ”under förutsättning att medel anslås från LR”. Detta gjordes för att inte förlora tid då rekrytering, urval och turnéläggning samt överenskommelser tar mycket tid i anspråk. Framförhållningen är avgörande för att skolorna ska kunna boka program och det var en förutsättning för att allt arbete skulle hinnas med. Detta är givetvis inte en optimal situation men från institutets sida värderas arbetet med barn och unga högt och prioriteras därför.

I de olika faserna av arbetet är både projektledarna, kommunikatören och direktören involverade. Främst är det projektledarna som sitter med urvalet och kontakten med kulturproducenterna för att skapa överenskommelser och boka möjliga speltider. Likaså är det projektledarna som har kontakten med skolorna genom rektorer och lärare samt kontaktpersoner för hemskolning. Bokningar, avtalsskrivning, uppföljningar, besök och genomförande av program för skolelever är i huvudsak de uppgifter som sker löpande under året. Huvudparten av kostnaderna för detta arbete belastar institutets budget.

De personalinsatser som institutet har avsatt motsvarar en 50% tjänst under halvåret (vilket motsvarar 20 000 Euro) för att administrera, marknadsföra, producera, arrangera och genomföra, samt utvärdera och rapportera Kulturkraft Åland. Ur anslaget för Kulturkraft Åland belastas Kulturkraft Åland-budgeten enbart med 2 500 Euro för NIPÅ:s arbete.

Detta visar hur mycket institutionen värderar och prioriterar Kulturkraft Åland, även om NIPÅ bekostar huvudparten av producentskapet för Kulturkraft Åland. Till detta tillkommer de faktiska kostnaderna för kommunikationsinsatserna som utförts av institutets kommunikatör.

KULTURKRAFT NORDEN

För att skilja mellan det utbudet för barn och unga som finansieras av Ålands landskapsregering och de nordiska gästspelen och insatserna, som finansieras med nordiska medel, har institutet valt att dela upp programmet mellan Kulturkraft Åland och Kulturkraft Norden.

Kulturkraft Norden är inget som landskapsregeringen kan styra, till skillnad från Kulturkraft Åland som in i det sista varit osäkert om det skulle finansieras. För NIPÅ är detta inte helt lätt att förstå då satsningen inte är ett bidrag till institutet, utan skapar arbetstillfällen för åländska konstnärer samt erbjuder barn och unga i skolan högkvalitativa konstupplevelser och eget skapande på skoltid. Det är dessutom en kostnad för institutet men en välkommen satsning eftersom barn och unga prioriteras. Resultaten talar för sig själva och även Ålands landskapsregering borde inse vad Åland och de åländska barnen får tillbaka genom NIPÅ:s insatser. Institutet har förhoppningar om ett fortsatt samarbete för mer kultur till barn och unga.

Nordiskt utbud

Det nordiska utbudet i Kulturkraft Norden resulterade i 161 ansökningar och efter en gallring var det 111 produktioner som NIPÅ UNG KULTUR gjorde sitt urval med 22 produktioner som erbjöds skolorna på Åland att göra intresseanmälningar. Dessa intresseanmälningar låg sedan till grund för vilka av de 22 utvalda som skulle tillfrågas. Först under hösten 2025 har dialog först med kulturproducenterna för att utröna om kostnader och tekniska krav går ihop med budget och åländska förhållanden. Av de 22 blev det 6 produktioner som var möjliga att boka för grundskolan och gymnasiet. Processen tog längre tid än planerat och med tanke på personalsituationen på institutet, med begränsat antal medarbetare och mycket annat att göra fick dessa satsningar flyttas fram. Dessa kommer att turnéläggas under våren och hösten 2026.

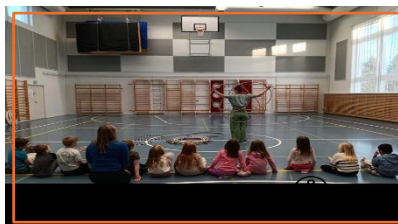

Skottkärretur i Norden

Den nordiska produktion som turnerade i de åländska skolorna var Skottkärretur för barn i åldrarna 5-8 år. Skottkärretur i Norden är en resa runt Norden i en fantastisk skottkärra. Det Voltstödda projektet är en föreställning berättad av Bergur Fonsdal Johannesen och Lone Wernblad, där barnen själva interagerar i föreställningen genom dans, rörelser och sång.

Mystiska eldrävar, hundspannsturer, trollkarlar, branta bergssidor, sjöhästar, krabor, isbjörnar och stora kartor är bara några av de saker som barnen kan möta och utforska i Skottkärretur i Norden. Barnen bjuds på en resa där de får uppleva och lära sig om Norden genom berättelser, legender, musik, sånger och kreativa aktiviteter i sällskap av det kreativa musikalparet Bergur och Lone. Det är både en musikteaterföreställning med workshop och ett kreativt, musikaliskt och digitalt lärandeuniversum.

I april 2025 genomfördes en mycket uppskattad turné med Skottkärretur i Norden på Åland i samarbete med Nordens institut på Åland (NIPÅ) för 237 elever på 8 skolor.

FORSKNING - SMIL - SCENKONST MED I LÄRANDE

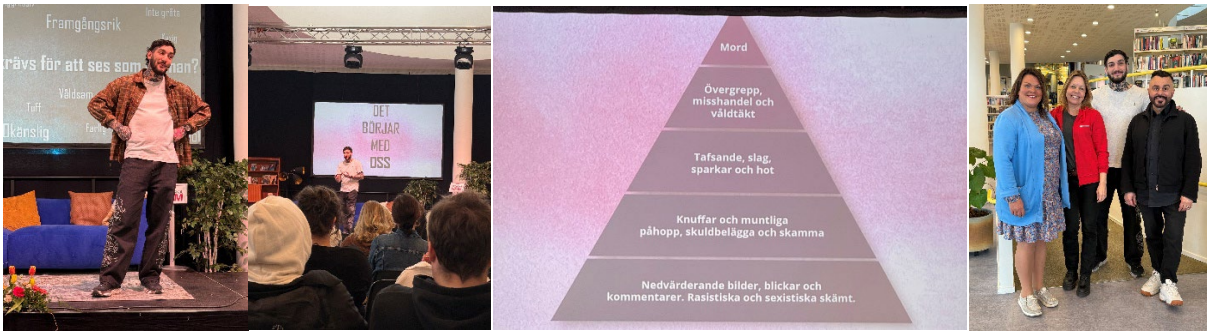
Under hösten skapade institutet referensklasser som nu ingår i forskningsprojektet SMIL – Scenkonst Med I Lärande, ett forskningsprojekt som leds av Konstuniversitetet, Teaterhögskolan i Finland. Forskningen har redan pågått i Finland under 2 år och nu kopplar Nordens institut på åländska elever och skolor. Detta kan förverkligas tack vare det nätverk som Nordens institut byggt upp på skolorna genom Kulturkraft och genom de unga kulturreferensgrupperna, som utöver ungdomarna, som även består av barn i årskurs 1–6 genom deras skolklasser/skolor.

Forskningen utgår från konsten som den centrala kraften i grundskolans läroplan. Det handlar om att utveckla och bredda konstämnen i den grundläggande utbildningen. Det handlar också om att konst ska vara en resurs för lärande och för alla andra ämnen i skolan. Detta för att stärka elevers välmående, kreativitet och emotionella förmåga samt sociala kompetens.

SMIL är ett samarbete mellan konstuniversitetet Uniarts, Teaterhögskolan och Malaxkommun. Projektet finansierat av Svenska Kulturfonden i Finland ”SKAPA - en strategisk satsning på barn och ungas konstnärliga skapande på svenska”.

Samarbetspartner är Yrkeshögskolan Novia, Barn-och Ungdomsstiftelsen Åbo Akademi, Helsingfors Universitet, Utbildningsstyrelsen, Undervisnings-och kulturministeriet, Svenska folkpartiet, Nordiskt forskningsteam, Universitet NTNU, Universitetet i Agder, Aarhus universitet, Islands universitet, Göteborgs universitet och nu Nordens institut på Åland.

Följande åländska skolor som är referensklasser för Nordens institut deltar i forskningen: Kumlinge skola, Ytternäs skola, Strandnäs skola och Geta skola.

MARIEHAMNS LITTERATURDAGAR – JÄMSTÄLLDHET OCH MASKULINITETSNORMER

Under Mariehamns litteraturdagar arrangerade Nordens institut tillsammans med Rädda Barnen en föreläsning med journalisten och författaren Atila Yoldas, på Mariehamns stadsbibliotek.

Föreläsningen var baserad på Mansboken och utforskade machokulturens inverkan på unga män genom personliga erfarenheter och fakta. Ämnen som behandlades var sex, relationer, våld och psykisk ohälsa. Genom en mix av berättelser och övningar syftade föreläsningen till att öka medvetenheten och engagera deltagarna i kritisk diskussion om machokulturens effekter och hur den kan utmanas. En föreläsning riktade sig till grupper som jobbar med unga och den andra föreläsningen riktades till unga gymnasieelever.

Atila berättade om personliga upplevelser av machokultur från en ung man som själv vuxit upp i och med dessa destruktiva normer och hur detta hämmar killar och skadar deras omgivning. Föreläsningen riktade sig direkt till unga män och killar, indirekt till alla andra som tvingas förhålla sig till machokulturen.

Atila Yoldas riktar strålkastarljuset mot sina hjärtefrågor som antirasism, jämställdhet och att motverka destruktiva machonormer. Han är född i Norrköping men bor och verkar i Stockholm. Han har i sju års tid varit en uppskattad journalist på Expressen med populära krönikor och debattinlägg.

Efter en inflytelserik tid på en av Sveriges största publikationer lämnade han Expressen för nya utmaningar och han satsade på aktivism, att driva debatt på sina sociala medier och föreläsa på ämnen som bygger på hans debutbok Mansboken – från en kille till en annan, som diskuterar machokulturens skadliga effekter.

Föreläsningarna var välbesökta och Mariehamns stadsbibliotek fylldes till bredden med gymnasieelever från Ålands yrkesgymnasium, cirka 350 personer.

HBTQI/LGBTI – ÅLAND PRIDE

Nordens institut engagerade sig starkt i HBTQI-/LGBTI-frågorna då det även finns expertkompetens på institutet. Nordiska ministerrådets program Jämställdhet och LGBTI, som lyfter hbtqi-frågor används flitigt och lyfts fram. Utöver att uppmärksamma IDAHOT-dagen den 17 maj med kunskapsdelning och inlägg i sociala medier har NIPÅ deltagit i Åland Pride samt arrangerat två välbesökta program. Teaterföreställningen Kärlekens pris som spelades 3 gånger och visningen av dokumentärfilmen Jag vill bara komma hem – om transpersoners livssituation.

KÄRLEKENS PRIS

Under Åland Pride och i samarbete med Regnbågsfyren Åland och Alandica Kultur och Kongress presenterade NIPÅ föreställningen ”Kärlekens pris” och som allt annat program under året var detta en del av NIPÅ:s 40-årsjubileum. En föreställning med sånger och berättelser, som baseras på vittnesmål av HBTQI-personer från olika delar av världen och Norden.

Skådespelaren och tillika institutets direktör Tasso Stafilidis och musikern Helen Sandgren Åström tog oss med på en omskakande resa i olika delar av världen, där kärleken var en balansgång mellan liv och död. Tasso berättade även om sina egna erfarenheter och belyste såväl hedersförtryck, som sin första kärlek och viljan att bidra till att förändra världen. Efter föreställningen hölls frågelåda där eleverna skrev kommentarer och frågor som lästes upp och besvarades från scenen där även Regnbågsfyrens ordförande Mari Puska medverkade.

Två skolföreställningar genomfördes måndagen den 25 augusti i Alandica Kultur och Kongress för 411 skolelever och lärare. Deltagande skolor: Strandnäs skola och Övernäs skola, Ålands Yrkesgymnasium, Ålands Lyceum samt Ung resurs. Även en offentlig föreställning genomfördes som del i Åland Prides program och öppnade hela festivalen.

JAG VILL BARA KOMMA HEM – en dokumentärfilm av Nasrin Pakkho

5 personer i olika åldrar och med skiftande kulturell och social bakgrund berättar omskakande öppet och sakligt om livet som transperson. Efter visningen arrangerades ett samtal på temat där institutets direktör medverkade tillsammans med Regnbågsfyren.

Dokumentärfilmen ”Jag vill bara komma hem” handlar om fem transpersoners aktuella vittnesmål av att leva i Sverige. Siffror om transpersoners ohälsa möter oss i media och i olika rapporter, men vilka är personerna bakom siffrorna? Regissör och filmare Nasrin Pakkho lyfter fram dessa röster i sin dokumentärfilm ”Jag vill bara komma hem” från 2021. De fem medverkande som är i olika åldrar med olika berättelser skildrar den mångfald som finns inom gruppen men också de svårigheter som kan uppstå i ett samhälle som ofta har svårt att leva upp till att ”vi är födda fria och lika i värde”.

DANS – FÖR SENIORER OCH UNGA

The Days Project

NIPÅ arrangerade under hösten 2025 ett gästspel med The Days Project på Åland. The Days Project är en dansproduktion och ett workshopprogram som skapats i samarbete mellan de finska konstnärerna Maria Nurmela och Ville Oinonen samt den engelska koreografen Theo Clinkard. Intention från institutets sida med detta projekt var att skapa en plattform för möte mellan pensionärer och unga med dansen som gemensamt språk. Det var också viktigt för NIPÅ att koppla ihop de gästande konstnärerna med en lokal danskonstnär för att skapa mervärde.

I samarbete med Folkhälsan Åland genomfördes tre workshoppar den 10 november i Röda Korsgårdens lokaler. Totalt deltog 57 personer, 36 seniorer och 21 ungdomar från Strandnäs skola, som fick möjlighet att uppleva och prova på nutidsdans. Workshopparna blev mycket uppskattade och resulterade i god presstäckning. Under workshopprogrammet valdes en ungdom ut för medverkan i skolföreställningen och två seniorer till den offentliga föreställningen som ägde rum i kulturhuset Alandica den 11 november.

Skolföreställningen den 11 november besöktes av 114 elever från Ålands Yrkesgymnasium, Strandnäs skola och Övernäs högstadium samt Ålands musikinstitut. Kvällens offentliga föreställning hade totalt 116 besökare, varav 30 betalande och 86 med fribiljetter. Föreställningen mottogs varmt av publiken och fick många positiva reaktioner, bland annat: ”Tack, det var väldigt fint! Ni gör ett fantastiskt jobb” och ”Tack så mycket, det var en fantastisk upplevelse”.

Den offentliga föreställningen inleddes av den lokala danskonstnären Hanna Kivioja, som framförde ett 15 minuter långt utdrag ur föreställningen ”BRYTPUNKT”.

Sammanlagt tog totalt 287 personer del av projektets aktiviteter.

Projekt genomfördes i samarbete med Regional Dansecentret i Västra Finland och med stöd från Svenska Kulturfonden, Eugéne, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse och Centret för Konstfrämjandet.

5. NIPÅ:s engagemang och särskilda satsningar

I detta avsnitt redogörs för ytterligare måluppfyllelse genom institutets engagemang och särskilda satsningar.

De satsningar som beskrivs här är:

NIPÅ UNG KULTUR – NUK, referensgruppen som blev en maktfaktor för unga konstutövare

IKONER – en jubileumsutställning tillsammans med Mariehamns församling

CURRENT OF KINSHIP – konst och vetenskap om miljöforskning och Östersjön

VINNAREVENEMANG – presentation av vinnarna till Nordiska rådets priser

BERÄTTA!FESTIVALEN – Ålands första berättarfestival – Öppen scen och föreställning

NUK – NIPÅ UNG KULTUR OCH REFERENSGRUPPERNA

Institutet gick hårt ut för att satsa på de unga ålänningarna och rekrytera en referensgrupp och tillika urvalsgrupp för NIPÅ:s programverksamhet som riktar sig till barn och unga. Med siktet inställt på att förverkliga barnkonventionen, i avseendet att inte enbart vuxna ska bestämma över vilket kulturutbud som barn och unga ska få ta del av, trillade anmälningarna in. Planen var att skapa två grupper för att inte ha ett så stort åldersspann mellan de unga. Men redan efter första träffen önskade de ingå i samma grupp allihop. Så då var det enbart de yngre under 13 år som behövde en särskild lösning.

Ungdomarna får mötesarvode och kriterierna som de skulle uppfylla handlade om att i sitt urval se till jämn könsfördelning, mångfald i utbudet och konstnärlig bredd samt geografisk spridning. Om de uppfyllde dessa kriterier så skulle de få 100% av makten att besluta om NIPÅ:s programutbud som skulle erbjudas skolorna på Åland. Först ut för gruppen var att ta ställning till Kulturkraft Norden som hade fått in 161 ansökningar från de nordiska ländernas kulturproducenter. De lyckades och fick total makt över beslutet av urvalet.

Efter att de hade träffats första gången den 28 april fick de formera sig och valde en ordförande och en vice ordförande. Omgående efter det började de diskutera allt annat de ville göra och beslutade sig för att skapa en grupp för unga kulturutövare på Åland. De röstade mellan olika namnförslag och beslutade sig för NIPÅ - UNG KULTUR med förkortningen NUK.

NUK består av 21 åländska ungdomar i åldrarna 14-29 år som är bosatta på Åland eller studerar/arbetar i ett annat land. Gruppen har full beslutanderätt över sitt arbete och är numer en del av NIPÅ:s verksamhet. NUK organiserar sig genom möten med majoritetsbeslut, deras ordförande och vice ordförande för gruppens talan. NUK genomför aktiviteter och får stöd från NIPÅ. NUK har beslutat om sitt uppdrag samt sin aktivitetsplan och strategiska inriktning. De träffas i snitt en gång i månaden, kommunicerar även i digitala kanaler. Under hösten beslutade NIPÅ:s direktör att erbjuda medlemmarna som genomför konst- eller kulturprojekt att få produktionsstöd från institutet, något som togs emot mycket positivt.

Nordens institut på Åland har redan från starten haft stor nytta av NUK och de ungas engagemang. De deltar i NIPÅ:s program och var en av huvudpunkterna under jubileumsprogrammet. I samband med att NUK fyller ett år kommer verksamheten att utvärderas och de som vill fortsätta kommer att få fortsätta. Nyrekrytering kommer att påbörjas under sen vårtermin för att nya unga ska kunna ta plats efter sommaren 2026.

Uppdraget som formulerats av de unga

- NIPÅ:s urvalsgrupp. Beslutar om det konstnärliga urvalet för program som erbjuds de åländska skoleleverna i förskolan, grundskolan och gymnasiet.
- Verkar för att Åland ska kunna erbjuda anställningar och arbete till konstutövare inom bl.a. scenkonst. Därför krävs en kulturell infrastruktur där en nordisk kulturinstitution skulle kunna bidra till detta.
- Referensgrupp åt andra instanser som vill ha ungdomars synpunkter.
- Egna konstnärliga projekt för NUK:s medlemmar.
- Nordiskt utbyte för unga konstskapare och i demokrati- och kulturfrågor.
- Gemensamma studieresor.
- Nå ut till de åländska ungdomarna.

Referensgrupperna i årskurs 1-6

Referensgrupperna med yngre barn löstes genom att NIPÅ kontaktade grundskolorna med förfrågan om skolklasser som skulle kunna vara referensgrupper för institutets barn- och ungdomsprogram. Fem skolor anmälde intresse och ingår i den unga referensgruppen, i olika grupperingar. På någon av skolorna så är hela skolan med, för att skolan är så pass liten. På en skola så är det elevrådsrepresentanterna som utgör referensgruppen. Anpassningen har skett helt utifrån skolorna egna önskemål och organisering.

Grundskolorna på Åland som utgör institutets yngre referensgrupp är: Ytternäs skola, Geta skola, Kumlinge skola, Strandsnäs skola och Övernäs skola. Fyra av dessa skolor anmälde också intresse att ingå i forskningen med SMIL-projektet, som beskrivits tidigare i rapporten.

IKONER

Nordens institut på Åland tog initiativ att samarbeta med Mariehamns församling då en förfrågan kommit in om att ställa ut ikoner på NIPÅ. Bedömningen var att en ikonutställning skulle göra sig bättre i en kyrka, då institutet inte skulle kunna besvara besökarnas funderingar kring det andliga och religiösa medan konstnärskapet var intressant för NIPÅ. Inte enbart NIPÅ hade ett jubileumsår, utan även församlingen. Så det blev ett samarbete och Efti Papadopoulou Georlins IKONER blev en jubileumsutställning.

Utställningen blev en del av Mariehamns församlings 120-årsjubileum och Nordens institut på Ålands 40-årsjubileum. Ikoner visades i S:t Görans kyrka i Mariehamn från den 9 augusti till den 12 oktober 2025. Utställningen öppnades av Ålands kulturminister, Greklands ambassad i Finland samt kyrkoherden i församlingen och NIPÅ:s direktör.

I anslutning till utställningen arrangerades konst- och litteratursamtal samt en visning av en dokumentärfilm om konstnären Efti Papadopoulou Georlin av filmskaparna Gunvor och Rolf Nordin. Både utställningen och de tillhörande evenemangen var kostnadsfria och öppna för alla.

För Nordens institut var det viktigt att lyfta och synliggöra olika slags konstnärskap i Norden eftersom en hel del av den nordiska kulturen har historiskt ursprung i andra länder och kulturer. Mari Puska, kyrkoherde vid Mariehamns församling tyckte att det var både spännande och viktigt att få öppna upp S:t Görans kyrka för en ikonutställning under församlingens 120-årsjubileum.

Efti Papadopoulou Georlin - Ikonmåleri i två traditioner

Efti Papadopoulou Georlin är verksam ikonmålare sedan över 20 år tillbaka och bor i Stockholm. Hon föddes i Grekland och kom till Sverige som tvååring år 1967, hon står med ena foten i den grekiska traditionen och den andra i den svensk-kyrkliga. Intresset för det visuella uttrycket har följt henne sedan barndomen – först genom porträttmåleri, och senare genom en fördjupning i ikonkonsten.

Ikonerna fångade hennes intresse genom mystiken, den särskilda måleritekniken och det meditativa förhållningssätt som måleriet kräver.

Efti Papadopoulou Georlin beskrev att det som händer med henne när hon målar är att hon försätts i ett annat tillstånd, hon förflyttas till helgonen och det mystiska. Hon känner av det och det sker inom henne. Hon beskrev att det är svårt att sätta ord på det men det ger henne sin skapandeförmåga som hon inte kan vara utan.

I ikonernas fotspår – bland helgon och demoner

Ikoner har fått en alltmer självklar plats oberoende av religiös tillhörighet eller tradition. Efti Papadopoulou Georlin har ägnat över två decennier åt klassiskt ikonmåleri och det är många ovanliga och spännande motiv som kommer porträtteras i utställningen Ikoner, inte bara helgon. Eftis personliga reflektioner kring dessa motiv har samlats i boken I ikonernas fotspår – bland helgon och demoner. I boken delar hon med sig av sina upplevelser och tankar som riktar sig till alla som uppskattar vacker konst, hantverk med djup och livsberättelser som berör.

”I ikonernas fotspår – bland helgon och demoner” är ett påkostat verk med fotografi av Rickard L. Eriksson och förord av Theodor Kallifatides. Boken fanns till försäljning på Nordens institut på Åland, i samband med vernissagen den 9 augusti samt på de olika evenemang som presenterades under utställningsperioden. De 28 ikoner som finns i boken ställdes också ut på Åland.

En succé

Utställningen blev en publiksuccé med över 5 000 besökare. Den grekiska ambassadören visade intresse av att undersöka möjligheter för att få utställningen till Helsingfors.

Samarbetet med Mariehamns församling fungerade mycket bra. Likaså fungerade samarbetet med Ålands museum mycket bra.

CURRENT OF KINSHIP

NIPÅ:s stora satsning på insatsområde 1 "Ett grönt Norden" var Current of Kinship med DACE som initiativtagare. Current of Kinship genomfördes på Åland 16–30 september 2025 på initiativ av DACE – Dans Konst Kritisk Ekologi i samarbete med Nordens institut på Åland - NIPÅ, Husö biologiska station och ISLAND CONNECT. Projektet förenade publika programpunkter i Mariehamn; panelsamtal, sinnesvandringar och utställningen "I strandkanten" – med professionella mötesformat och fördjupning vid Husö.

Genom konstnärliga och vetenskapliga perspektiv, i dialog med platsbaserad och traditionell kunskap, undersöktes hur kroppsliga och sinnliga metoder kan bidra till ökad omsorg och ansvarstagande för Östersjön.

Evenemanget hade fri entré och nådde sammanlagt ca 290 publikbesök (Videovisning 120, panel 20, sinnesvandringar 40, vernissage 70, utställningsbesök 40). I anslutning till programmet hölls nätverksmötet Havsallianser på Kulturvillan med 25 mötesdeltagare, samt en tredagars workshop vid Husö biologiska station med 25 deltagare.

Projektet inkluderade även en residensperiod på Kökar (16–30 september) med 2 residenskonstnärer. Projektet fick positiv respons för sitt genomförande och uppmärksammades i lokal media; deltagare och medverkande lyfte särskilt hur mötet mellan lokala aktörer och tillresta konstnärer, forskare och kuratorer präglades av en ovanligt jämbördig samarbetsmiljö där Ålands kustlandskap och hav var en aktiv och närvarande del av arbetet.

Mötesplatsen på Åland

Current of Kinship genomfördes på Åland som blev mötesplatsen den 27–30 september på initiativ av DACE i samarbete med Nordens institut på Åland (NIPÅ), Husö biologiska station och Kulturvillan. Projektet riktade sig både till allmänheten och till inbjudna deltagare i form av lokala och internationella konstnärer, curatorer och biologer. Syftet var att skapa mötesplatser där konstnärliga och vetenskapliga perspektiv, tillsammans med traditionell kunskap, kunde samverka kring Östersjöns akuta ekologiska utmaningar.

Projektets övergripande fokus låg på hur kroppsliga och sinnliga erfarenheter kan bidra till fördjupad förståelse, omsorg och ansvarstagande för havet. Genom publika och professionella program prövades hur konst, kunskap och lyssnande kan forma mer jämbördiga relationer mellan människa och hav, och hur platsbaserad kunskap kan fungera som gemensam grund för konstnärliga och vetenskapliga processer.

Residensperioden på Kökar inbegrep två medverkande residenskonstnärer: Carla Tapparo (bildkonstnär, Argentina) och Kruno Jošt (bildkonstnär, Kroatien). Residenset möjliggjorde ett platsnära undersökande av kustlandskap och havsmiljö och fördjupade projektets långsiktiga relationer till lokala sammanhang.

Publikt program i Mariehamn

De publika aktiviteterna ägde rum i Mariehamn och var kostnadsfria. Programmet bestod av samtal, sinnesbaserad publik aktivitet samt utställning, och nådde en bred publik i olika åldrar. Ny videoinstallation vid Östersjöfondens prisutdelning, fredag 26 september kl. 18:00, Hotell Arkipelag. Publik: 120

Panelsamtal: Vad kan vetenskapen och konsten göra för Östersjön?

Mariehamns stadsbibliotek, lördag 27 september kl. 13:00–14:30 Publik: 20 personer. Moderator: curator Rickard Borgström Panel: Tony Cederberg (marinbiolog och amanuens, Husö biologiska station), Kristin Bergaust (konstnär och professor, fakulteten för teknologi, konst och design, OsloMet), Rebecca Chentinell (koreograf, DACE) samt Pella Thiel (pedagog, ekolog, jordbrukare och författare).

Samtalet belyste hur konstnärliga metoder och traditionell kunskap kan fördjupa och komplettera vetenskaplig kunskap och hur vetenskap kan bidra till nya konstnärliga sätt att relatera till havet.

Ny videoinstallation vid Östersjöfondens prisutdelning 2025

Kruno Jošt producerade ett nytt videoverk baserat på vattenprover och tång, framtaget med stöd av Husö biologiska stations laboratorium. Verket ackompanjerades av nykomponerad musik som undersökte hur ljud kan påverka mikrobiella processer. Presentationen genomfördes som en videoinstallation med livepiano av Patrik Komorowski och framfördes vid inledningen av Östersjöfondens prisutdelning 2025.

Utställning: I strandkanten – Konst, marin kunskap och mer-än-mänskliga relationer i havet Kulturvillan, 27–30 september. Publik: vernissage 70 personer; under utställningsperioden 60 personer. Medverkande konstnärer: Kajsa Dahlberg, Amalia Fonfara, Kruno Jošt, Jessie Kleemann, Sara Rönnbäck, Daniel Slåttnes, Katja Syrjä, Carla Tapparo.

Öppningstal hölls av: Helena Pilsas, Sveriges generalkonsul, Tasso Stafilidis, direktör NIPÅ. Vid vernissagen bjöd Sveriges generalkonsulat på Restaurang Under Ytans läckerheter, med servering av Ålands tångsoda och canapéer baserad på åländsk tång och alger.

Utställningen samlade konstnärliga verk som undersökte ömsesidiga relationer mellan mänskliga och mer-än-mänskliga aktörer och förenade konstnärliga uttryck med marinbiologi, ekologi och platsbaserad kunskap.

Nätverksmöte: Havsallianser

I direkt anslutning till de publika programmen arrangerades nätverksträffen Havsallianser på Kulturvillan den 27 september, med fokus på infrastruktur för konst och vetenskap, Östersjön som kunskapsallmänning samt havens rättigheter. Nätverksmötet samlade 25 mötesdeltagare och fungerade som en strategisk plattform för att dela erfarenheter, identifiera gemensamma behov och formulera möjliga framtida samarbeten där konstnärliga och vetenskapliga aktörer, samt kunskapsbärare med platsbaserad och traditionell kompetens, kan arbeta långsiktigt och platsförankrat i relation till Östersjöns ekologiska frågor.

Havsorientering: Sinnesvandring vid Lilla Holmen och Tullarns äng/Museiparken, Söndag 28 september. Start varje heltimme kl. 13:00–15:00, ca 90 minuter. Tre vandringar genomfördes, med en publik på totalt 40 personer. Medverkande: Amalia Fonfara, DACE (Rickard Borgström & Rebecca Chentinell), Kruno Jošt, Tore Lindholm, Under Ytan (Joel Lindholm), Varste Mathæussen, Katja Syrjä, Carla Tapparo.

Vandringen bjöd in deltagare i alla åldrar att utforska strandmiljön genom alla sinnen. Genom enkla och öppna inbjudningar skapades utrymme för personliga upplevelser och nya perspektiv på relationen till Östersjön, med medverkan av både konstnärer och marinbiologer.

Fördjupande professionellt program vid Husö biologiska station

Som en avslutning på projektet genomfördes en tredagars workshop för inbjudna lokala och tillresta konstnärer och ekologer vid Husö biologiska station (28–30 september). Workshopen fungerade som en fördjupande plattform för kunskapsutbyte, gemensam reflektion och framtida samarbeten mellan konst och marin forskning

Workshop: Havet som relation, praktik och kunskapsfält. Husö biologiska station, 28–30 september.

Workshop-sessioner:

- Algae, Chlorophyll and the Health of the Baltic Sea – Tony Cederberg (marinbiolog och amanuens, Husö biologiska station)
- Ovttas - Together – Katarina Skår Lisa (koreograf)
- Staying With the Trouble: eco- and hydro-feminist perspectives – Kristin Bergaust (konstnär och professor, OsloMet)

- Opening to sacred relations – Amalia Fonfara (animistisk konstnär och praktiserande shaman)
- From land to the sea – immersing and being immersed by the environment – Fernanda Branco (performer, trädgårdsmästare och poet)

Genomslag och mottagande

Projektet fick ett tydligt publikt genomslag med många nyfikna besökare i olika åldrar och med starkt engagemang i samtal och aktiviteter. Deltagare och medverkande lyfte särskilt hur väl genomförandet fungerade praktiskt och hur den omsorgsfulla produktionen skapade förutsättningar för fördjupning, tryggt kunskapsutbyte och generösa möten.

Ett återkommande omdöme var att projektet lyckades skapa en ovanligt jämbördig samarbetsmiljö mellan lokala aktörer och tillresta konstnärer, forskare och kuratorer, där Ålands kustlandskap och hav inte blev en bakgrund utan en aktiv och närvarande del av arbetet. Denna lokala förankring – tillsammans med en tydlig jämställdhet mellan platsens kunskaper och externa perspektiv – upplevdes som en särskiljande kvalitet.

Projektet uppmärksammades även i lokal media genom en artikel i Ålandstidningen, en artikel i Nya Åland samt en radiointervju i Ålands Radio & TV, vilket ytterligare bidrog till projektets synlighet och publika räckvidd.

Sammanfattningsvis fungerade Current of Kinship som en tvärdisciplinär och platsförankrad sammankomst där konst, vetenskap, traditionell kunskap och publik möttes i gemensamt utforskande. Projektet bidrog till ökad synlighet för Östersjöns ekologiska frågor och öppnade för nya sätt att förstå och relatera till havet genom kroppsliga, sinnliga och kollektiva erfarenheter, samtidigt som nätverksmötet Havsallianser stärkte förutsättningarna för fortsatt nordiskt samarbete.

Samarbetspartner och medfinansiärer – NIPÅ var huvudpartner

Nordens institut på Åland – NIPÅ, Husö biologiska station (Åbo Akademi), ISLAND CONNECT – ett nätverk finansierat av EU:s program Kreativa Europa och Sveriges Generalkonsulat på Åland.

Bidragsgivare

Nordisk kulturfond, projektstöd och Nordisk kulturkontakt, produktionsstöd.

Samverkanspartner

Östersjön fonden, Kulturvillan, Mariehamns stadsbibliotek, Under ytan, Ålands Sjöfartsmuseum, Ålands museum, Sjökvarteret, Jouni Lahdenperä (reparbete), The Åland Archipelago Guest Artist Residence – Kökar, Kökar hembygdsmuseum, Gunnar Sundström (reparbete) och Ålands Natur & Miljö.

NORDISKA RÅDETS PRISER – SAMTAL MED VINNARNA

NIPÅ:s direktör fick frågan från NMRS om att de sökte en producent för ett evenemang i Stockholm, i samband med Nordiska Rådets session, där vinnarna av Nordiska rådets priser skulle presenteras. Direktören svarade att han gärna kunde tänka sig att producera evenemanget men önskade mer information om förutsättningar och budget. Kommunikationschefen vid Nordiska rådets sekretariat presenterade förutsättningar och budget samt ställde frågan varpå direktören åtog sig uppdraget, inom ramen för arbetet på NIPÅ. Det var kort om tid så arbetet satte igång omedelbart.

Evenemanget planerades som ett öppet evenemang för både allmänhet och särskilt inbjudna. Det var ett nära samarbete med sekretariatet genom Matts Lindqvist och Henric Öhman. Prissekretariaten briefades och var behjälpliga. När evenemanget skulle genomföras var det flera från olika institutioner som hjälpte till på plats, vilket uppskattades.

Inbjudningarna gick ut och målet var att fylla de 250 sittplatserna i Stora studion på Kulturhuset Stadsteatern som rabatterade priset med 50%. Det gjorde även Filmstaden där vinnarfilmen visades.

Besökarna bjöds in till en unik möjlighet att fira vinnarna av Nordiska rådets priser 2025. Den 27 oktober kom vinnarna av litteraturpriset, barn- och ungdomslitteraturpriset, filmpriset, musikpriset (inspelad hälsning) och miljöpriset att äntra scenen på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm.

Programmet inleddes med mingel och det blev en kväll med fokus på alla pristagare, och en hyllning till det nordiska kulturutbytet och miljösamarbetet. Konferencier var Robert Fux, som är skådespelare på Kulturhuset Stadsteatern och moderator var Elisif Elvinsdotter, journalist och författare.

Då det i vanlig ordning är många som anmäler sig men även många som uteblir bestämdes att platserna skulle överbokas. Det blev nästan fullt i Stora studion. Vinnarfilmen från Färöarna visades på Filmstaden Sergel på Hötorget i Stockholm. Flera som hade andra evenemang under programmet på Kulturhuset Stadsteatern kunde ansluta till filmvisningen.

Trots kort startsträcka och begränsad budget var detta ett inbrott som institutet gärna åtar sig. Där kompetens finns så ska den användas om möjlighet finns.

BERÄTTA! FESTIVALEN

BERÄTTA!FESTIVAL

Ålands första sammanhållna berättarfestival genomfördes i november efter närmare ett års planering och Nordens institut var involverade från start och tog ansvar för de större programpunkterna. Efter att ha blivit ett tydligt inslag i det åländska kulturlivet finns nu en möjlighet att etablera festivalen framöver. Stafettpinnen för att samordna nästa festival under 2027 och påbörja planeringen under våren 2026 med fokus på att involvera hela Åland med nordiska inslag, har NIPÅ tagit över.

De mest välbesökta programpunkterna var “Berättarkonst och Dramatik - En berättarföreställning”, “Historia i ord och ton” och “Berättarafton på Vinsmedjan”.

Publikens och de medverkandes respons beskriver festivalen som varm, nära, äkta och professionellt genomförd. Värdskap, bemötande, praktiska arrangemang, resor och logi lyfts som särskilt väl fungerande. Spelplatser med stark atmosfär eller etablerad publikbas, såsom Mariehamns stadsbibliotek, Ålands Museum, Vinsmedjan och Skeppargården Pellas, bidrog till god uppslutning och positiv stämning.

Synligheten i media och i digitala kanaler var god i förhållande till resurserna: sju tidningsartiklar, två radioinslag och tiotusentals visningar i sociala medier gav festivalen en stark offentlig närvaro.

Ekonomiskt höll festivalen sin budget. Fondmedel och sponsorskap bar huvuddelen av kostnaderna, Nordens institut på Åland stod för den huvudsakliga kostnaden för programpunkterna de arrangerade medan biljettintäkter och workshopavgifter utgjorde ett viktigt men mindre tillskott.

Organisationsmässigt fungerade modellen med en operativ arbetsgrupp och en större referensgrupp bra. Den samlade bilden är att festivalens grundidé och innehåll håller sig väl, de största utvecklingsbehoven ligger i struktur, geografi, planering, kommunikation och resursfördelning. Med en del utveckling och förbättringar har Berätta!festivalen goda möjligheter att växa vidare som en återkommande och regionalt förankrad berättarfestival på Åland. Nordens institut på Åland kommer att ta festivalen vidare till nästa nivå och ansvarar för kommande festivalstruktur och planering.

Publik och geografisk spridning

Festivalen hade en bred räckvidd, både geografiskt och demografiskt. Totalt deltog 571 personer, och programmet nådde barn, familjer, unga vuxna, vuxna och äldre. Årets festival genomfördes på spelplatser i fem kommuner: Mariehamn, Jomala, Saltvik, Lemland och Hammarland. Mariehamn stod för merparten av evenemangen, medan Jomala, Saltvik, Lemland och Hammarland bidrog till festivalens regionala förankring och möjliggjorde möten med publik i flera lokalsamhällen.

Evenemang med hög publikuppslutning

Festivalens mest välbesökta programpunkter visar tydligt att berättarfestivalens format har stor potential när innehåll, målgrupp och spelplats samspelar. De tre evenemang som samlade störst publik var Berättarkonst och dramatik – en berättarföreställning, Historia i ord och ton samt Berättarafton på Vinsmedjan.

NIPÅ:S produktioner:

”Berättarkonst och dramatik” på Mariehamns stadsbibliotek

”Berättarkonst och dramatik” var festivalens mest publikintensiva enskilda arrangemang och samlade en publik på 200 personer. Evenemanget producerades och finansierades av Nordens institut på Åland och genomfördes i samarbete med Mariehamns stadsbibliotek.

Genomförandet fungerade bra. Samarbetet med spelplatsen var bra och arrangemanget kunde anpassas efter det höga publiktrycket, genom praktiska lösningar på plats. Artisterna höll genomgående hög kvalitet, vilket bidrog till en stark helhetsupplevelse.

Medverkade gjorde den legendariska skådespelaren och finlandssvenska Stina Ekblad, välkänd från Dramaten i Stockholm och från en rad filmer och teveserier. Skådespelaren med rötter i Norge, Grete Snelvedt som gjort sig känd på Åland genom åren, hon medverkade i programmet med ljudkonstnären Alexander Lindblad. Skådespelarna Lukas Lantz som tillhör den yngre generationen av Lantzfamiljens scenkonstnärer och givetvis Nicklas Lantz som i princip stått på alla de åländska scenerna. Alice Stenberg som var nyutexaminerad skådespelare från teaterhögskolan i Sverige medverkar också. Programmet presenteras av Tasso Stafilidis, direktör på NIPÅ och skådespelare. Tillsammans med skådespelaren och musikern Helen Sandgren Åström sjunger de berättande sånger mellan de olika berättelserna, som flätade ihop programmet.

Öppen scen med Lukas Lantz

NIPÅ byggde om galleriet till spelplats med podiescen, fons och 50 sittplatser. Stolar lånades in från Sankt Görans kyrka och en intim spelplats var ett faktum. Under fyra kvällar i rad skulle Lukas Lantz programleda varje kväll med eget berättande, sångframförande och inbjudan till publiken att delta i berättarstafett på scen för att sedan öppna scenen för publiken eget berättande. Föranmälan var möjlig och nästan varje kväll hade föranmälda berättare.

Mellan 10-20 personer deltog varje kväll med undantag av en av kvällarna som lockade närmare 30 personer. Även om det inte var många som hittade till denna nya öppna berättarscenen så var det mycket uppskattat. En av kvällarna var majoriteten unga personer bland besökarna som deltog på scen och en av de mer seniora deltagarna använde sin scentid till att berätta hur viktigt hon upplevde att sådana möjligheter är och efterlyste kontinuerliga träffar året om.

Potentialen är definitiv men ”Öppen scen” behöver etableras och marknadsföras mer ingående än som var möjligt under denna första gång.

Organisation

Arbetet med Berättarfestivalen inleddes genom en idégrupp på initiativ av Jan-Ole Lönnblad som senare valdes till ordförande. Gruppen bestod av lokalt engagerade kulturaktörer, Nordens institut och ABF och fungerade som ett forum för att utveckla festivalens grundidé, vision och tidiga programskisser. I takt med att projektet växte formades en mer formaliserad arbetsgrupp med cirka 6–7 medlemmar, som bidrog med nätverk, lokalkännedom och programförslag.

När Nordens institut på Åland gick in som officiell arbetsgivare och en koordinator anställdes, etablerades en tydlig operativ struktur för festivalens genomförande. Den operativa arbetsgruppen – bestående av koordinatören, NIPÅ:s direktör och ordföranden – ansvarade för planering, koordinering och löpande beslut. Den större arbetsgruppen fortsatte samtidigt att fungera som delarrangörer för specifika programpunkter och samarbetade med lokala aktörer kring de evenemang som genomfördes i respektive kommun.

NORDENS DAG

Den 20 mars firades Nordens dag på Åland. Det nordiska samarbetet uppmärksammades och frågor ställdes till allmänheten som utgjorde grunden för panelsamtalet som arrangerades. Frågorna som besvarades av allmänheten löd så här: Vad betyder Norden för dig? Vad vill du att Norden gör för dig? Vilka frågor borde Åland driva i det nordiska samarbetet?

Nordens dag 2025 var ett samarbete mellan Nordens Institut på Åland - NIPÅ, Info Norden, Föreningen Norden, Nordjobb, Ålands landskapsregering, Ålands lagting, Nordiska Ministerrådets Gränshinderråd och Mariehamns stad. Ett stort evenemang arrangerades på Stadsbiblioteket i Mariehamn och NIPÅ/Info Norden höll i det praktiska tillsammans med Föreningen Norden. Evenemanget sändes över nätet så att de som inte kunde vara på plats skulle kunna följa programmet. Totalt deltog 150 personer, 80 på plats och 70 digitalt.

Det blev ett gratis heldagsprogram som erbjöds på Åland

- 13:30 Filmen Empire (DK) visas på Bio Savoy (lilla salen)
- 15:00 Konstutställning av Sofie Carlson (SE/FI) på Galleri NORDEN

Programmet på Mariehamns stadsbibliotek

- 17:30 Nordiskt tilltugg och minimässa
- 18:00 Presentation av nordiska aktörer på Åland
- 18:15 Framträdande av artisten Mariette (SE) och författaren Carina Karlsson (AX)
- 18:30 Panelsamtal: Var befinner sig Åland i det nordiska samarbetet?
Viceletråd och Nordisk samarbetsminister Annika Hambrudd
Ordförande i Ålands delegation i Nordiska rådet Annette Holmberg-Jansson
Medlem i Nordiska Ministerrådets gränshinderråd Fredrik Karlström
Ordförande i Föreningen Norden på Åland r.f. Maiken Poulsen Englund
Moderator direktör Tasso Stafilidis, Nordens Institut på Åland
- 19:15 Framträdande av artisten Mariette (SE) och författaren Carina Karlsson (AX)
- 19:30 Frågor till panelen
- 19:45 Programmet avslutades

6. 40-årsjubiléet

Fotograf: Cecilia von Weymar

Nordens institut på Åland i 40 år

Styrelsens uttalande

Nordens institut på Åland, NIPÅ, firar 40 år och med backspegeln i hand är det lätt att konstatera betydelsen av en nordisk kulturinstitution på Åland.

Under de fyrtio verksamhetsår har institutets programutbud erbjudit såväl bredd som spets, med konstnärligt nytänkande.

Det finns ett stort intresse från nordiska konst- och kulturaktörer att komma till Åland. Det bevisar inte minst den senaste nordiska utlysningen för NIPÅ:s barn- och ungdomssatsning i skolan, Kulturkraft Norden, som resulterade i 161 nordiska ansökningar. Det är imponerande och i princip är det enbart resurserna och de konstnärliga valen som sätter gränser för omfattningen av gästspelen.

De yrkesverksamma konstnärerna på Åland ska kunna ges möjlighet till nordiska utbyten i samma utsträckning som de nordiska konstnärerna kommer till Åland. Utövarnas marknadsföring av sina konstnärliga produktioner i form av exempelvis utbudsblad behöver systematiseras, producentskap behöver erbjudas och egen konstnärlig utveckling ska främjas. I det nordiska samarbetet finns flera stödformer och stödprogram för detta. NIPÅ är en självklar och samlade nordisk partner för både kultursamarbeten och dialog.

Att Åland i dag är det enda av de nordiska samarbetsländerna som saknar en scenkonstinstitution har medfört att NIPÅ blivit en självklar part för såväl nordiska som åländska samarbeten. En etablering av kulturell infrastruktur på Åland kan bidra till en stabil och långsiktig satsning på konst och kultur samt främja det nordiska kulturutbytet.

Nordens institut på Åland har en särställning på Åland och kan bistå genom att utgöra den plattform som är med och formar framtidens lösningar. På så sätt kan yrkesverksamma och nyutexaminerade konstnärer beredas möjligheter till anställning på Åland. Ett konstnärligt starkt Åland stärker det nordiska samarbetet och berikar det nordiska kulturutbytet på Åland och i Norden.

Vi som styrelse för Nordens institut på Åland är stolta över institutets betydelse och det arbete som bedrivs. Det är särskilt spännande att följa NIPÅ – UNG KULTUR, de unga konstutövande ålänningarna som samlats under det nordiska paraplyet för att bidra till och påverka sin framtid som åländska konstnärer i Norden och i världen.

När vi firar 40 år blickar vi också framåt – NIPÅ ska fortsatt vara en stark nordisk plattform som utvecklar nya samarbeten och skapar långsiktiga möjligheter för både åländska och nordiska konstnärer.

Grattis på 40-årsdagen NIPÅ!

Nordens institut på Ålands styrelse år 2023–2026

Anusha Tyson, ordförande (SE)

Jonas Lundsgaard Nilsson, ledamot (GRO)

Jan Ole Lönnblad, ledamot (AX)

Majken Overgaard, ledamot (DK)

Silje Eikemo Sande, ledamot (NO)

Plantering av en nordisk sagolund, grafiskt tryck, tårta och kultur

Nordens institut på Åland firade sitt jubileum den 11 september med program på dagtid för inbjudna gäster med de nordiska samarbetsministrarna och Nordiska ministerrådets ämbetskommitté för kulturfrågor, samt ett öppet program för allmänheten och institutets samarbetspartner på kvällen.

Under det högtidliga firandet med ministrarna hölls tal av Nordiska ministerrådets generalsekreterare Karen Ellemann och den åländska samarbetsministern och tillika utbildnings- och kulturministern samt vice lantrådet Annika Hambrudd. Institutets ordförande Anusha Tyson höll tal och utbringade en skål för NIPÅ:s 40 år, även direktören höll tal.

Representanter från de nordiska regeringarna fick genomföra en symbolisk plantering av träd med respektive land som avsändare. Trädplanteringen är en jubileumsgåva från Nordens institut på Åland till de åländska barnen. Det ska bli en sagolund för nordiska folksagor i stadsträdgården Mariero. Detta gjorde NIPÅ i samverkan med föreningen Ålands Natur & Miljö som var nominerade till Nordiska rådets miljöpris.

De inbjudna gästerna från de olika nordiska länderna fick även ett exklusivt minne med sig hem i form av ett jubileumskonstverk, ett grafiskt blad skapat av de åländska konstnärerna Edward Johansson och Minna Öberg. Det grafiska bladet var inspirerat av det nordiska samarbetet och föreställde de åtta nordiska länderna i form av bokstäver som geografiska element.

Nordens institut har under sina 40 år haft en betydande roll på Åland, för det nordiska kulturutbytet och för det åländska kulturlivet. Institutet har bidragit på flera olika nivåer och de största satsningarna har genom åren riktat sig till barn och unga.

Jubileumsgåvan till allmänheten riktades till barnen och planteringen av träd och buskar representerar de åtta nordiska länderna i trädgården Mariero. I anslutning till dessa växter ska en sagolund skapas som ska vara en grön, lummig plats där både barn och vuxna kan slå sig ner med en bok eller föras in i sagornas värld genom högläsning eller muntligt berättande.

Mariero är en viktig grön oas i Mariehamn. Trädgården bidrar till biologisk mångfald, fungerar som en grön korridor i staden och lockar till sig pollinerande insekter.

Det öppna jubileumsprogrammet arrangerades den under kvällen i Nordens instituts lokaler i Mariehamn, dit allmänheten, kulturlivet och institutets alla samarbetspartner välkomnades. Det bjöds på kulturinslag av dansaren och koreografen Linnea Korpi och konstnären Angelo Perez som sjöng. Det bjöds på tårta och alkoholfritt bubbel och många kom för att fira och mingla, flera delade med sig av minnen genom att berätta om sitt arbete med institutet. Tidigare anställda hade särskilt bjödits in för att dela med sig av sina berättelser och erfarenheter från NIPÅ:s historia vilket gav tillfälle att reflektera över institutets betydelse genom åren.

Att just den 11 september blev jubileumsdagen har inget att göra med institutets historia, utan det var i stället ministrarnas och ministerrådets agenda som fick styra. På så sätt kunde institutets grundare och ägare vara på plats för att fira Nordens instituts 40 år på Åland. Beslutet om att inrätta institutet fattades 1984 och 1985 startades verksamheten av den åländska landskapsregeringen och institutets arbete påbörjades.

7. Nordisk nytta

NORDISKA MINISTERRÅDETS PRIORITERING AV NORDISK NYTTA:

- 1. Verksamheter som annars skulle drivas i nationell regi, men där positiva effekter uppnås genom gemensamma nordiska lösningar**
- 2. Verksamheter som manifesterar och utvecklar nordisk samhörighet**
- 3. Verksamheter som ökar nordisk kompetens och konkurrenskraft.**

Den nordiska nyttan är tydlig i ett litet samhälle som Åland. NIPÅ sätter strålkastarljuset på de nordiska frågorna enbart genom institutets existens. NIPÅ får mycket utrymme i det offentliga samtalet som enda nordiska institution i landet. Institutet har under året fortsatt lyfta de nordiska perspektiven i alla sammanhang där institutet representerats.

Särskilt har NIPÅ valt att aktivt lyfta ministerrådets program i demokrati-, jämställdhets-, jämlikhets- och kulturfrågorna. Hållbarhetsfrågorna är alltid övergripande. Detta har tydligt manifesterat de nordiska gemensamma värderingarna och på så sätt ökat samhörigheten.

Att nordiska konst- och kulturutövare bjuds in till Åland skapar nytta och mervärde, både för utövarna själva och för Åland. Den åländska publiken får möta nordiska konstutövare och de åländska utövarna får möta kolleger från andra länder. Det är både lärorikt och utvecklande, det ökar kompetensen och medvetenheten.

Den nordiska nyttan har också handlat om att få de nordiska besökarna att känna sig välkomna och uppleva en samhörighet med ålänningarna. Erbjudande om både skrivbordsplatser och utställningsmöjligheter för nordiska utövare skapar nordisk nytta på riktigt. Samhörigheten ökar dessutom när nordiska utövare träffas på Åland i större projekt som NIPÅ arrangerat. Samtidigt skapar den nordiska närvaron, genom Nordens institut, en nytta för ålänningarna och Åland. Detta beskrivs längre ner i texten.

8. Åländsk nytta

NIPÅ har som ett självständigt nordiskt institut på Åland har fortsättningsvis haft en unik möjlighet att bidra till utvecklingen av konst- och kulturlivet på Åland. Under det gångna året har satsningar fortsatt på att nå både barn och unga i skolan men också blandade åldrar i olika offentliga evenemang. NIPÅ är till nytta för såväl det åländska kulturlivet som för ålänningarna. Dessutom är de flesta programaktiviteter kostnadsfria och därför tillgängliga för fler.

Institutet har varit en angelägenhet för de åländska öarnas invånare och för att besökarna ska hitta till NIPÅ. Detta arbete fortsätter på bred front men kräver fler insatser och arbetet kommer därför att fortsätta löpande under kommande år. Förtroendet är inget NIPÅ kan avnjuta på livstid, utan måste förtjänas varje gång institutet vänder sig till allmänheten. Det förtroendeskapande arbetet intensifierades i förhållande till konst- och kulturutövarna under hösten och kommer även att fortsätta löpande de kommande åren.

NIPÅ har tagit flera stora steg i att bidra till organisering av unga konstutövare men också som dialogpartner med landskapsregeringen och Kulturbyrån samt det åländska kulturlivet. Insatserna som institutet gör på Åland gynnar ålänningarna och därigenom också de nordiska målen om nordisk kompetens och konkurrenskraft. Den nordiska närvaron på Åland genom NIPÅ både ökar kompetens på Åland och stärker konkurrenskraften.

NIPÅ skapar möjligheter och även arbetstillfällen genom att förmedla uppdrag till de åländska kulturutövarna. Institutet kan också verka som en obunden part för att stabilisera strukturer som i dag är bristfälliga på Åland. Genom de nordiska insatserna och programmålen kan åländska konst- och kulturintressen berikas och utvecklas.

NIPÅ lyfter fram möjligheter och är beredda att axla uppgifter som stärker såväl det nordiska som det åländska vad gäller kulturell infrastruktur och satsningar på de yrkesutövande professionella konstnärerna.

9. Kommunikation och media

Fokus i kommunikationsarbetet har varit att nå ut med information till allmänhet om programutbudet men också att nå kulturlivets aktörer i såväl Norden som på Åland.

Institutets hemsida och Kulturkrafts hemsida är viktiga kanaler som kräver regelbunden uppdatering med aktuell information. Men det ska även gå att söka tillbaka i arkiv om tidigare program och aktiviteter. Detta har genomförts och på så sätt kan webbsidan nipa.ax bidra med både kunskap och möjligheten att söka tidigare aktiviteter som genomförts.

Sociala medier har varit ytterst viktiga för att kommunicera och nå allmänheten och kulturlivet. Även om inte antalet följare ökat markant så har NIPÅ:s inlägg och annonser nått enormt många fler, vilket är glädjande. Webbpublikationerna har tillgänglighetsanpassats och institutet har gått från Google Analytics till det europeiska datainsamlingsverktyget Matomo.

Institutet har under året minskat inköpen av kommunikationsuppgifter nästan helt och hållet. Även om en deltidsanställd kommunikatör stärkte institutets kommunikationsinsatser rejält med en tydligare identitet, så visade det sig redan efter första halvåret att behovet egentligen var en heltidstjänst.

De lokala medier som finns på Åland i form av tidningar och radio publicerar i princip allt som NIPÅ publicerar. Verksamheten och aktiviteterna är angelägna så därför har knappast någon av journalisterna missat någon av institutets pressträffar. Och när detta skett så har information tagits in i efterhand för att kunna publicera uppgifterna. Därför har det varit mycket viktigt att alltid ha förberedd pressinformation som underlättar för redaktionerna.

Som nämnts tidigare i rapporten gavs möjligheten till rekrytering av en ny kommunikatör tack vare att Info Norden-tjänsten utökades till 100%. En ny kommunikatör rekryterades innan årsskiftet och tillträder en heltidstjänst i början på 2026.

10. Styrning och kontroll av verksamheten

Även om Nordens institut på Åland är en fristående institution så är det Nordiska ministerrådet som styr institutets verksamhet genom att fastställa beviljningsbrev och styrdokument i form av exempelvis ministerrådets vision och olika andra samarbetsprogram. Ministerrådets generalsekreterare fattar organisatoriska beslut om regerverket i institutionshandboken och exempelvis om vem som anställs som direktör. Direktören har sedan den exekutiva makten och det operativa ansvaret för institutet.

Nordiska ministerrådet tillsätter institutets styrelse, genom medlemsländernas regeringar och departement/ministerier. Styrelsen är ett rådgivande organ med uppgift att bevaka och ge råd till verksamheten utifrån ministerrådets prioriteringar. Styrelsens mandatperiod är 3-årig men har med anledning av översynen av Institutionshandboken förlängts med ett år, till och med 2026. I översynen ska frågan om styrelsernas roll belysas.

Tjänsten för löpande ekonomisk administration samt löner och bokföring har köpts in av Företagsbyrån på Åland, som även upprättat bokslutet. Det är en utmaning för en liten institution med bokföringsunderlagen, när det saknas en egen ekonomiansvarig. Det krävs ibland onödigt mycket tid att, för externa parter, behöva förklara institutets verksamhet eller att anpassa kontoplan och affärsområdet till vad dessa egentligen heter och vad de avser. Men det är i alla fall en trygghet att en extern part sköter ekonomin. Det gör hanteringen mer transparent och kontrollen blir enklare vid revisionen.

Utöver ny inventarielista för institutet som behöver upprättas, ska ett nytt kontrollsystem med beställningsböcker tas fram så att alla inköp tydligare kan konteras i förhand mot den som gjort inköpen. Personalhandboken genomgår fortfarande en översyn och kommer att uppdateras. Policydokument och uppförandekoder kommer också att inventeras och ses över så att alla styrdokument är uppdaterade och relevanta. Att detta ligger efter beror på att det ligger hos direktören som på NIPÅ har flera olika funktioner.

11. Risker

Som liten institution finns fortsatt en hel del risker som beror på de begränsningar som finns i institutionens storlek. Sårbarheten för verksamheten är exempelvis stor vid sjukfrånvaro, då det inte finns andra kollegor som kan utföra uppgifterna fullt ut. I stället får uppgifter omprioriteras och vissa uppgifter får pausas eller flyttas fram. Utifrån gällande arbetsmarknadsregler så står arbetsgivaren för 100% av lönen de tre första sjukmånaderna per år, vilket även försvårar möjligheten till att snabbt sätta in en vikarie.

De löpande risker som går att identifiera på NIPÅ handlar om mängden av administration i förhållande till institutets publika och konstnärsnära verksamhet. Detta begränsar i viss mån även möjligheterna till att söka externa medel för att utöka verksamheten. Förhoppningen är att översynen av institutionshandboken också ska se över behovet av en lägsta personalnivå för de nordiska institutionerna för att undanröja risker som beror på underbemanning.

En särskild riskfaktor utifrån de åländska förhållandena är alltså att Åland idag saknar kulturell infrastruktur för professionell scenkonst och orkestermusik. Åland är den enda av de åtta nordiska samarbetsländerna/-regionerna som inte har en kontinuerlig verksamhet inom scenkonst och musik i form av en institutionsteater och orkester.

Detta medför att anställningsmöjligheter inte finns på Åland. Konsekvensen är att yrkesverksamma professionella utövare måste söka sig utanför Åland för att få inkomster eller ägna sig åt annat arbete för att få sin inkomst. Detta försvårar möjligheterna för NIPÅ att få ut yrkesverksamma konst- och kulturutövare till de nordiska länderna, då det oftast saknas basala förutsättningar som exempelvis färdiga produktioner och utbudsblad, för dessa. NIPÅ har en potentiell möjlighet att utifrån sin position stödja utövarna men för närvarande är resurserna för detta är begränsade. Men det är viktigt att lyfta denna fråga även här som en risk, eftersom det nordiska samarbetet och kulturutbytet bygger på att strukturerna är någorlunda lika.

12. Framtidsutsikter

Ett urval av programsatsningarna 2026:

- **Produktionskontor** – ett produktionskontor ska skapas under hösten 2026, för yrkesverksamma konstutövare (marknadsföring, lokaler, produktionsstöd)
- **Planeringsträffar för kommande produktioner/evenemang/aktiviteter** under hösten.
- **Åländskt kulturpaket** – Ett åländskt paket med åländska kulturutövare har satts ihop och ska ”säljas in” till de andra nordiska länderna
- **Hundliv** – premiär i slutet av april för monologen med Lukas Lantz som får produktionsstöd i form av regihjälp, marknadsföring och scenhyra.
- **Linne Korpi** – Produktionsstöd för konstnärlig utveckling inom koreografi och dans.
- **Maria-Louisa Pfeifer** – Produktionsstöd för konstprojekt och residens.
- **Jack Hancock** – Stöd för textproduktion som även ska publiceras på av NIPÅ.
- **IKONER** – utställningen visas i Helsingfors i samarbetet med Greklands ambassad, Norges ambassad och Sveriges ambassad samt Rikssvenska Olaus Petri församlingen, Sjömannskirken och NKK. NIPÅ kurerar utställningen och håller ihop administrativt, ambassaderna finansierar.
- **ACROSS** – Försöksverksamhet med både referensgrupperna på skolorna och med scenkonstproduktioner

Galleri NORDEN

2 dec-16 jan	Svaerd – Fredrik Eriksson (AX)
22 jan-20 feb	Den mångkulturella huden – traditionella kroppsmålningar och tatueringar (AX) - Tetiana Tymoshenko och Irina Bendukidze-Fisun.
24 feb-24 mars	Staffan Carlsson (SE)
29 mars-12 maj	NIPÅ Ung Kultur/ NUK (AX/Norden) Unga konstnärer 13-30 år.

15 maj-29 maj	Kreativ verksamhet FORMA – Elevutställning, Alexandra Trizna (AX)
6 jun-4 aug	Arts & Crafts (AX) samutställning Ålands konstförening och Slöjd& hantverksföreningen.
6 aug-7 sep	Amanda Chanfraeu (SE) (Ingår i Konstrundan 5-6 sep)
8 sep-30 okt	Minnesutställning - Tage Wilén (AX)
1 nov-31 dec	Marija Grinuik (NO)

Strategiskt

Samtal pågår med den åländska regeringen om institutets möjlighet att inleda arbetet med kulturinfrastrukturbygget och att landskapsregeringen behöver adressera eventuella förslag i kommande budgetarbete inom ministerrådet. Detta är beskrivet tydligt i institutets verksamhetsplan som nu ska förnyas.

NIPÅ kommer att göra det som är möjligt inom befintliga ramar där produktionskontoret blir möjligt genom att en ny rekrytering kommer att påbörjas under våren av producent/programproducent i samband med att ett nordiskt kontrakt löper ut för en projektledare. Tillsammans med den nya kommunikátören förväntas fler uppgifter kunna tas om hand i jämförelse med förra året.

13. Ekonomisk redogörelse

Nordiska ministerrådets basbeviljning uppgick till **421 800 Euro** (jämfört med 407 600 Euro 2024). Finansiering för Info Norden från Nordiska ministerrådet uppgick till **64 362 Euro**. Institutionsanslaget från Ålands landskapsregering uppgick till **110 000 Euro** (jämfört med 112 000 Euro 2024). Anslaget för Kulturkraft Åland från landskapsregeringen uppgick till **50 000 Euro** under året (jämfört med 50 000 Euro 2024). Här finns en fördröjd utbetalning eftersom anslaget för Kulturkraft är baserat på läsår och utbetalas efter genomförd redovisning. Tillsammans med projektmedel för Across och övriga intäkter på **48 692 Euro** uppgick årets intäkter till **694 854 Euro** (jämfört med 591 821 Euro 2024).

Kostnaderna är uppdelade i två huvudsakliga poster. Personalkostnader som uppgick till **363 899 Euro** (jämfört med 213 762 Euro 2024). Den andra samlade posten är institutionens driftskostnader och alla programkostnader som uppgick till en kostnad av **298 473 Euro** (jämfört med 329 258 Euro 2024). Sammantaget uppgick årets kostnader till **680 125 Euro** (jämfört med 543 121 Euro 2024). NIPÅ redovisar ett positivt resultat med ett överskott på **14 729 Euro** (jämfört med 48 700 Euro 2024).

Överskottet var egentligen planerat att bli ett underskott då en del av det egna kapitalet skulle användas för Kulturkraft Norden och Det åländska paketet - åländska kulturutövare till Norden. Men eftersom bokningarna drog ut på tiden kommer kostnaderna att hamna på 2026. Så överskottet är intecknat eftersom verksamhet som skulle genomföras fått skjutas fram över årsskiftet. Samma sak gäller turnerandet av de åländska kulturutövarna i Norden. Även detta tog lägre tid att ta fram och fick skjutas fram till efter årsskiftet 2026. Nu är planen att de åländska konstnärerna ska komma ut i Norden mellan åren 2026-2028. Främst är det Sverige, Danmark, Norge och Finland som planeras, då det kan vara fler inslag per besök eller mindre Ålandsfestivaler med teatrar, dans, litteratur, bildkonst/skulptur/fotografi osv.

Den reviderade budgeten nedan visar vad som var budgeterat och vad utfallet blev. I de övriga intäkterna inbegrips förra årets överskott som skulle användas under året och som i den reviderade budgeten hamnade som övrig intäkt i stället för resultatet 2024. Detta förklarar också de stora differenserna mellan budget och utfall.

Budget 2025 Nordens institut på Åland	2025	UTFALL 31 DEC	DIFFERENS
INTÄKTER			
NMR grundfinansiering	421 800 €	421 800 €	- €
NMR Info Norden (487 600 DKR)	65 368 €	64 362 €	- 1 006,00 €
Nationellt förvaltningsanslag Ålands landskapsregering	110 000 €	110 000 €	- €
Kulturkraft Ålands landskapsregering (Läsår 24/25 33 137 och HT2025 25 000)	50 000 €	50 000 €	- €
ACROSS	8 000 €	15 614 €	7 614,00 €
Övriga intäkter	64 832 €	33 078 €	- 31 754,00 €
			- €
INTÄKTER TOTALT	720 000 €	694 854 €	- 25 146,00 €
KOSTNADER			
Personalkostnader	363 500 €	363 899 €	- 399,00 €
Styrelsens kostnader	13 500 €	17 753 €	- 4 253,00 €
Lokalhyra, städ och el	67 720 €	74 379 €	- 6 659,00 €
Administration, maskiner, IT, Telefoni	18 250 €	34 590 €	- 16 340,00 €
Ekonomiförvaltning	11 000 €	17 744 €	- 6 744,00 €
Revisionskostnad	3 000 €	3 137 €	- 137,00 €
Kommunikation/Marknadsföring	12 000 €	16 366 €	- 4 366,00 €
Programverksamhet och projekt	210 000 €	152 257 €	57 743,00 €
Oförutsedda kostnader	21 030 €	- €	21 030,00 €
KOSTNADER TOTALT	720 000 €	680 125 €	- 39 875,00 €
			- €
Totalt intäkter	720 000 €	694 854 €	- 25 146,00 €
Totalt kostnader	720 000 €	680 125 €	- 39 875,00 €
RESULTAT	- €	14 729 €	14 729,00 €

14. Ledningens godkännande

Direktören som utgör institutets verkställande ledning, har genom årsrapporten redogjort för den verksamhet som Nordens institut på Åland bedrivit under verksamhetsåret 2025. Årsrapporten 2025 ger en korrekt bild av institutets ekonomiska ställning samt beskrivning av verksamheten.

Årsredovisningen avlämnas härmed och överlämnas till Nordiska ministerrådets generalsekreterare, till institutets styrelse och till Ålands landskapsrevisor, i enlighet med gällande finansiella regler, utarbetade föreskrifter och det samnordiska revisionsreglementet.

Mariehamn den 15 februari 2026

Tasso Stafilidis, direktör

